

OPPGAVER I KJØPS- OG AVTALERETT

Innhold

Avtaleslutning etter avtalelovens modell. Nærmere om når et utsagn er forpliktende.	
Avtalemekanismen i avtaleloven kapittel 1	2
Nærmere om andre kriterier for binding enn skriftlig og muntlig tilbud og aksept	5
Nærmere om avtaleslutning etter andre regler og prinsipper enn avtaleloven. Erstatning hvis avtale ikke kommer i stand	9
Avtaletolkning. Forholdet mellom spørsmålet om avtale er inngått og avtaletolkningsspørsmålet....	14
Kjøpsrett: Oversikt.....	18
Nærmere om selgerens og kjøperens plikter. Risikoens overgang.....	19
Forsinkelse og forsinkelsesvirkninger.....	22
Mangelsbedømmelsen	24
Mangelsvirkninger	27
Virkninger av brudd på kjøperens betalings- og medvirkningsplikt.....	32
OPPGAVER PÅ EKSAMENSNIVÅ.....	34

Avtaleslutning etter avtalelovens modell. Nærmere om når et utsagn er forpliktende. Avtalemekanismen i avtaleloven kapittel 1

Oppgave 1

Den 23. april 2014 ringte Muhammed Munir og hans kone Carmen Elektra til Ole Hansens Toyota. De hadde reflektert over en Toyota Hi Ace som de hadde sett stående på parkeringsplassen til Hansens Toyota. Muhammed og Carmen lå i forhandlinger om kjøp av en kafeteria og ønsket derfor en bil til transport av varer, fortalte de Hansen. Samme dag (23. april 2004) prøvekjørte de bilen. Etter prøveturen ga Muhammed uttrykk for at det var en fin bil som han godt kunne tenke seg å kjøpe. Ole Hansen sa til dette at han også hadde en annen kjøper på hånden.

Alternativ 1: Samme dag sendte Muhammed Munir en e-post til Hansen der det sto: "Jeg reflekterer seriøst på å kjøpe bilen. Prisen kan vi nok bli enige om." Hansen inngikk senere samme dag avtale med en annen om salg av bilen for NOK 205.000. Muhammed Munir ble forbannet og mente at det var inngått bindende avtale mellom ham og Hansen tidligere på dagen. Han krevde at Hansen måtte utlevere bilen til ham mot et rimelig vederlag.

Var bindende avtale kommet i stand mellom Hansen og Munir?

Alternativ 2: Samme dag sendte Muhammed Munir en e-post til Ole Hansen der det sto: "Jeg kjøper bilen. Prisen kan vi nok bli enige om." Ole Hansen inngikk senere samme dag avtale med en annen om salg av bilen for kr 205.000. Muhammed Munir ble forbannet og mente at det var inngått bindende avtale mellom ham og Hansen tidligere på dagen. Han krevde at Hansen måtte utlevere bilen til ham mot et rimelig vederlag.

Var bindende avtale kommet i stand mellom Hansen og Munir?

Alternativ 3: Hansen ga etter prøveturen uttrykk for at han "nok måtte ha NOK 200.000 for bilen, men da får du vinterdekk på kjøpet". Samme dag sendte Muhammed en e-post til Hansen der det sto: "Jeg kjøper bilen for NOK 198.000. Jeg trenger ikke vinterdekkene." Muhammed hørte ingenting fra Hansen, før han purret ham opp en uke senere. Da fortalte Hansen at han for to dager siden hadde solgt bilen til en annen. Muhammed Munir ble forbannet og mente at det var inngått bindende avtale mellom ham og Hansen. Han krevde at Hansen måtte utlevere bilen til ham mot det han hadde tilbudt.

Var bindende avtale kommet i stand mellom Hansen og Munir?

Alternativ 4: Da Muhammed Munir hørte at Hansen forlangte NOK 200.000 for bilen, sa han at han og Carmen trengte å tenke dette over. Samme kveld sendte han en e-post til Hansen der det sto at han "kjøpte bilen og aksepterte prisen". Han hørte ingenting fra Hansen før han purret ham opp en uke senere. Hansen opplyste da at han for to dager siden hadde solgt bilen til en annen for NOK 205.000. Muhammed Munir ble forbannet og mente at det var inngått bindende avtale mellom ham og Hansen. Han krevde at Hansen måtte utlevere bilen til ham mot en betaling på NOK 200.000.

Var bindende avtale kommet i stand mellom Munir og Hansen?

Alternativ 5: Partene diskuterte ikke pris. Hansen ga imidlertid uttrykk for at han ville gi Muhammed Munir et godt tilbud som ville bli avsendt samme dag. Muhammed Munir mottok det i posten to dager senere. Brevet ble imidlertid liggende sammen med noen aviser, og da han fant det igjen to dager etter at han mottok det, sendte han en e-post til Hansen der han sa at han aksepterte tilbudet.

Han hørte ingenting fra Hansen, før han en uke senere purret ham på telefon. Hansen opplyste da at han for to dager siden hadde solgt bilen til en annen for NOK 205.000. Muhammed Munir ble forbannet og mente at det var inngått bindende avtale mellom ham og Hansen. Han krevde at Hansen måtte utlevere bilen til ham mot prisen oppgitt i Hansens tilbud.

Var bindende avtale kommet i stand mellom Munir og Hansen?

Alternativ 6: Muhammed Munir sendte aksepten med brev som ble avsendt samme dag som han mottok tilbudet. Han angret seg imidlertid og sendte et nytt brev senere samme dag, der han påpekte at aksepten "med dette var trukket tilbake". Hansen, som hadde vært på forretningsreise, åpnet Muhammed Munirs brev med aksepten og leste det. Brevet hadde før dette ligget uåpnet en dag på skrivebordet hans, etter at det i hans fravær var hentet inn fra postkassen av hans kone. Da Hansen hentet posten like etter, fant han Muhammeds brev med tilbakekallelsen. Legg til grunn at det lå i postkassen på det tidspunkt Hansen åpnet brevet med aksepten. Er bindende avtale kommet i stand?

Alternativ 7: Etter prøveturen, like før stengetid den 23. april, underskrev Muhammed Munir kontrakt om kjøp av bilen for NOK 200.000 kontant. Bilen skulle etter avtalen leveres den 27. april 2014. Den 24. april om formiddagen reiste Muhammed Munir til bilforretningen og kansellerte handelen, fordi det ikke ble noe av hans og Carmens kjøp av kafeteriaen. De fikk ikke skjenkebevilling, fordi Muhammed var utlending og Carmen var for sexy for kommunestyret i Trangvik, der de bodde. Hansen synes det var greit med kanselleringen, men krevet at Muhammed Munir betalte 10% av kjøpesummen som erstatning for kontraktsbrudd. Dette avslø Muhammed, som bare gikk med på å betale NOK 1000. Da handelen ble kansellert, hadde Hansen ikke begynt med klargjøringen av bilen.

Kan Muhammed Munir trekke seg fra avtalen?

Oppgave 2

Peder Ås hadde barna Per og Kari, som begge var voksne. Ved skjøte av 1. oktober 1973 overdro han eiendommen Harkestad med tilhørende bygninger til Per for en symbolsk sum, som aldri ble betalt.

Kari fikk først vite om overdragelsen ved årsskiftet 1977/78. Hun skrev da til broren, som oppholdt seg i utlandet sammen med sin familie, og bebreidet ham for det som hadde funnet sted. Hun trakk bl.a. frem at overføringen av Harkestad måtte anses som et ledd i et planlagt skifteoppgjør etter faren, og at en overføring av hele eiendommen til ham ville bety en kraftig forfordeling av henne. Videre skrev hun at hun var spesielt interessert i eiendommen, som hadde vært hennes barndomshjem siden 1948.

Ved brev av 24. oktober 1978 skrev Per tilbake følgende: "Vi har hatt familieråd vi fire her ute og snakket om saken, og vi har kommet til følgende konklusjon. Betrakt dette som et forslag fra vår side. Vi går inn for deling av Harkestad, slik at vi får en del og dere en del. Du har før nevnt at du vil ha halve huset og halve eiendommen. Var det riktig? I så fall er vi uenig i at huset blir delt. Vi ønsker at huset tilfaller deg og dine barn og at jordeiendommen til bestefar og sjøboden hører til huset. Vi vil gjerne ha Kjølstøneset, utmarken og gjerne Sturemyren, om du er enig. Deling av huset vil bare føre til rot både for oss selv og våre barn. Andre former for deling kan selvfølgelig diskuteres, men vi ber om at de kanskje venter til vi kommer hjem i 1980. En annen ting er at vi regner det som selvfølgelig at vi av og til får bo der i huset til vi eventuelt får sette oss opp en hytte i Kjølstøneset. Inntekter og utgifter vil så bli ordnet når vi kommer hjem, altså for den tiden huset har stått på meg. Far har lagt

ut en del, men det kommer ikke inn i bildet. Hvorvidt du vil flytte ut dit, det står du helt fritt til, og det gjelder med øyeblikkelig virkning."

Kari flyttet inn på Harkestad sommeren 1979. Kari hevdet at de nå hadde en avtale om Harkestad, mens Per avviste at de hadde inngått noen som helst slags avtale og krevde at hun skulle flytte.

Ta stilling til konflikten.

Nærmere om andre kriterier for binding enn skriftlig og muntlig tilbud og aksept

Oppgave 3

Den 10. mars 2004 om ettermiddagen ringte direktør Ole Vold i firmaet Volds Oljehandel AS til firmaet Ås Oljeimport AS og spurte om det var mulig å få et godt kjøp på gassolje. På grunn av den milde vinteren var det mye på markedet. Vold hadde tidligere på vegne av Volds Oljehandel AS kjøpt olje av Ås Oljeimport AS. Salgssjef Hans Tastad hos Ås Oljeimport besvarte forespørselen bekreftende. Direktør Vold opplyste under samtalen at han ønsket å kjøpe 2 millioner liter olje innen den 15 april 2004, og partene diskuterte i runde vendinger en pris på NOK 176 pr 1000 liter. Under et opphold i telefonsamtalen diskuterte salgssjef Tastad saken med sin sjef, direktør Peder Ås. Ås sa til Tastad at firmaet hadde tilstrekkelig med olje og ønsket å selge til den aktuelle pris. Tastad vendte tilbake til telefonsamtalen med Vold, og bekreftet at de kunne levere oljen. Vold sa til det at det var "bra at Ås' Oljeimport som vanlig var leveringsdyktige". Deretter ble samtalen avsluttet med sedvanlige høflighetsfraser.

Samme dag utferdiget Tastad på vegne av Ås' Oljehandel AS en ordrebekreftelse, som han sendte Vold. Denne lød:

"I henhold til dagens telefonsamtale bekrefter vi herved å ha solgt til Dem 2 mill liter gassolje til pris 176 pr. 1000 liter. Oljen hentes av Deres tankbiler på vårt lager. Leveringstid suksessivt fra dato og innen 15. april 2004.05.28.»

Volds Oljehandel AS hentet ikke oljen og reagerte ikke på ordrebekreftelsen. Den 17. mars 2004 ringte salgssjef Tastad til direktør Vold, som bekreftet at Volds Oljehandel AS hadde mottatt bekreftelsen. Samtalen avsluttet med at direktør Vold sa at han ville diskutere saken med sin bror, som var medeier i Volds Oljehandel. Under en telefonsamtale mellom ham og Tastad noen dager senere nektet direktør Vold at han hadde inngått noen avtale.

Er bindende avtale kommet i stand?

Oppgave 4

Marte Kirkerud hadde spurt gardinfirmaet Oppheng AS om det kunne lage og montere nye gardiner til hennes villa i Storevik. Representanter fra Oppheng kom til villaen og tok mål, og de diskuterte de tekniske løsningene for gardinoppheng. Det ble også snakket litt om pris, men det ble ikke avtalt noe uttrykkelig om dette. Kirkerud hadde ikke valgt ut stoff til gardinene ennå. Det gjorde hun tre uker senere. Etter å ha valgt stoffet, ringte hun til Oppheng AS og informerte om dette. Firmaet startet å sy gardiner og kom deretter og monterte dem.

To måneder etter at arbeidet var ferdig, mottok Kirkerud en faktura fra Oppheng AS på kr 270.432,-. Kirkerud mente dette var for dyrt. En venn av henne, som kjente bransjen, mente at kr 180.000 ville være rimelig pris. Kirkerud tegnet en sjekk på dette beløpet, og hennes advokat skrev blant annet følgende til Oppheng AS:

"Marte Kirkerud er villig til å betale dette beløpet som et endelig oppgjør, dersom denne løsningen aksepteres av Dem. Jeg vedlegger derfor en sjekk på beløpet, som kan heves av Dem dersom De aksepterer løsningen som nevnt ovenfor. I motsatt fall bes sjekken returnert til meg."

Ca. tre måneder senere hevet Oppheng AS sjekken. Selskapets advokat skrev samme dag til Kirkeruds advokat:

”Ved Deres brev av 5. mai d.å. har Oppheng AS mottatt sjekk stor kr 180.000, som er hevet i dag. Til rest står kr 90.432,-. Hertil kommer renter.”

Kirkeruds advokat skrev umiddelbart tilbake at når sjekken var hevet, var det inngått en bindende avtale om endelig oppgjør, og Oppheng AS kunne ikke kreve mer. Oppheng AS fastholdt kravet på kr 90.432,- + renter. Ta stilling til konflikten.

Oppgave 5

Studér dommen inntatt i Rt. 2001 s. 1288 (Gate Gourmet). 1) Hvilke kriterier legger Høyesterett vekt på ved vurderingen av om avtale er inngått? 2) Hvilken betydning har passivitet, culpasanksjon og lojalitetsbetraktninger i denne forbindelse? 3) I hvilken grad gir dommen retningslinjer for løsningen av fremtidige saker om en avtale er inngått?

Oppgave 6 a

Studer dommene inntatt i Rt. 1991 s. 1171 (Scania) og Rt. 1998 s. 761 (Kina-Hansen).

- 1) Hvilken betydning tillegger retten den angivelige avtalenes innhold ved avgjørelsen av bindingsspørsmålet?
- 2) Hvilken betydning tillegger i de to dommene retten ordlyden i de utsagn som angivelig førte til bindende avtale?
- 3) Formulerer retten noen generelle retningslinjer for vurderingen av om en bindende avtale er kommet i stand?
- 4) I hvilken grad gir dommene retningslinjer for løsningen av andre saker i fremtiden?

Oppgave 6 b

Studer dommen inntatt i HR-2017-971-A (provisjonskrav).

- 1) Hvordan formulerer talspersonene for flertall og mindretall det rettslige utgangspunkt for vurderingen av om en bindende avtale er inngått?
- 2) Hva trekker førstvoterende ut av tidligere rettspraksis?
- 3) Hvilke momenter legger førstvoterende særlig vekt på i sin vurdering av om bindende avtale er inngått?
- 4) På hvilke punkter er flertall og mindretall særlig uenige? Er det noen momenter som mindretallet særlig synes å legge mer vekt på enn flertallet?
- 5) Er det noe i denne saken du synes vil ha overføringsverdi til andre saker i fremtiden?

Oppgave 7

Nettselskapet "Supernett AS" hadde bestemt seg for å være tidlig ute med å tilby TV gjennom fiberoptisk kabel til sluttkundene. I begynnelsen av mai sendte selskapet ut et brev til en rekke av kundene med internettabonnement. I brevet stod det:

"Vi ønsker at flere av våre kunder skal få oppleve vårt digitale TV-tilbud, og har blant annet valgt ut deg til å få prøve IPTV frem til 1. august. Etter prøveperioden kan du levere den digitale dekoderen tilbake, uten at abonnementet har kostet deg noe som helst! Det eneste du trenger å gjøre hvis du ikke ønsker å abonnere på tjenesten, er å gi oss skriftlig beskjed innen 1. august. Hører vi ikke noe fra deg, vil abonnementet løpe videre med en 15 måneders periode etter prøveperioden. Prisen blir da kr. 299,- pr. måned.

Bestill ditt gratis prøveabonnement på telefon 800 45 344!"

Hans Tastad syntes dette hørtes spennende ut og bestilte et prøveabonnement på en bestemt kanalpakke på telefon 15. mai. En uke senere mottok han en dekoder for mottagelse av de digitale TV-signalene.

Tastad kom etter hvert frem til at tilbudet ikke var verdt den økte prisen i forhold til TV-tilbudet han hadde fra før. Den 1. august – han var da dratt på ferie - forsøkte han å ringe Supernett AS for å avbestille tjenesten. Han kom ikke frem. Vel hjemme igjen den 5. august, skrev han til Supernett AS at han hadde villet avbestille den 1. august, men ikke var kommet frem på telefonen. Supernett AS svarte at de hadde trengt skriftlig beskjed innen 1. august. Det var ikke kommet, og Tastad var nå derfor bundet til et 15 måneders abonnement på kr. 299,- pr. måned. Tastad hevdet han var ubundet. Drøft og løs tvisten.

Oppgave 8

Eiendommen Grande Allée 47 var tidligere eid av enkemann Anneus Ås, som hadde tre sønner: Per, Pål og Espen. Eiendommen bestod av to leiligheter; Anneus bodde i den ene, og eldstemann Per leide den andre til en rimelig leie, kr. 5000,- i måneden. Da Anneus døde høsten 2000, flyttet Pål inn i hans leilighet. Espen krevde da at han skulle betale ham og Per leie på kr. 10.000,- i måneden.

Per, Pål og Espen var Anneus' eneste arvinger, og de ble sameiere i Grande Allée 47. De førte imidlertid lange diskusjoner om Espen skulle løses ut av dette sameiet. 25. oktober ble det holdt et møte mellom Per, Pål og Espens sønn, Espen jr. Etter møtet laget Espen jr. et dokument kalt "MØTEREFERAT" med følgende ordlyd:

"Partene er enige om at Espen Ås skal løses ut fra sameiet i Grande Allée 47 Per Ås betaler kr. 370.000. Pål Ås betaler kr. 440.000. Espen Ås mottar således kr. 810.000. Sum kr. 810.000 skal innbetales til Espen Ås 10.01.2001 etter avtale."

Møtereferatet ble undertegnet av Espen Ås sr. og sendt til de andre 14. november 2001. Like etter sendte Espen sr. en standard kjøpekontrakt til hver av brødrene der han hadde fylt ut seg selv om selger og brødrene som kjøper. Brødrene ba imidlertid om ny kjøpekontrakt, da eiendommen var galt angitt på den kontrakten de hadde fått.

Like over nyttår døde Per i en ulykke. Som følge av at hans leieavtale med sameiet dermed bortfalt, steg Grande Allée 47 betydelig i verdi. Espen Ås sr. hevdet overfor Pål og Pers arvinger at det ikke var inngått noen bindende avtale om salg av hans andel av eiendommen. Han begynte å kreve leie av Pål

igjen, det hadde han nemlig ikke gjort for desember måned. Espen pekte på at brødrene ikke hadde undertegnet noen skriftlig kontrakt, og at det gjenstod mange viktige spørsmål å avklare før en avtale kunne blitt inngått. Får han medhold?

Nærmere om avtaleslutning etter andre regler og prinsipper enn avtaleloven. Erstatning hvis avtale ikke kommer i stand

Oppgave 9

Hans Slice eide en ubebygd eiendom i Lillevik som han ønsket å selge. I januar 2000 tok han kontakt med Storebygg AS (Storebygg), og partene ble enige om å forhandle om vilkårene for salget. Under den første forhandlingsdag den 4. januar informerte Storebygg Hans om at firmaet ønsket å oppføre et nytt kontorbygg på eiendommen til eget bruk. Forhandlingene fortsatte den 5. og 6. januar. Sent på natten den 6. januar skrev adm. dir. i Storebygg, Større Enn Størst, i all hast ned følgende, som deretter ble signert av begge parter:

”AVTALE

1. Hans Slice og Storebygg inngår avtale om salg av Slice's eiendom i Lillevik. Prisen skal være kr 10 mill. Overtagelsesdato skal være 1. mars 2000.
2. Denne avtale regulerer partenes ønsker og behov på omforent måte.

Hans Slice Storebygg AS

Større Enn Størst

adm dir”

Hans nevnte under forhandlingene den 5. januar at han ønsket å beholde en mindre del av eiendommen selv, fordi salget ville kunne gjøre det mulig for ham å åpne en golfbutikk, noe som var ”hans høyeste ønske”, som han uttrykte det. Hans nevnte samtidig at han også ønsket at Storebygg skulle betale kontant.

På disse spørsmålene fikk han ikke noe svar, fordi han raskt skiftet tema og la ut om sine siste bravader på golfbanen. Større Enn Størst trakk et lettelsens sukk. Størst, som selv var golfspiller, skrøt av den gangen han traff hullet med et slag – ”hole in one”. Det endte med at de tok en øl og ”shaked hands”.

Det ble raskt kjent i Lillevik at Hans ville selge eiendommen, og han mottok 7. januar tilbud fra Lillebygg AS (Lillebygg) om kjøp av eiendommen til det Lillebygg i tilbudet omtalte en ”pris han ville like”.

Hans kunne ikke motstå fristelsen og responderte overfor Lillebygg 8. januar. Han la frem det dokumentet med overskrift ”avtale” som Større Enn Størst hadde forfattet. Etter å ha blitt kjent med at prisen der var kr 10 mill, tilbød Lillebygg Hans kr 12 mill for eiendommen. Hans slo til og salgsavtale ble samtidig undertegnet. I avtalen ble det tatt inn vilkår som sikret Hans rett til å beholde den ønskede del av eiendommen og at oppgjøret skulle skje kontant.

Det oppsto tvist mellom Hans og Storebygg.

Storebygg gjorde prinsipielt gjeldende at Hans var uberettiget til å inngå avtalen med Lillebygg og følgelig ikke kunne overdra skjøtet på eiendommen til Lillebygg, fordi det var inngått bindende avtale mellom Storebygg og Hans. Hans bestred dette, men hevdet at i tilfelle måtte avtalen forplikte Storebygg også med hensyn til den del av eiendommen Hans ville beholde og oppgjørsmåten (kontant).

Drøft og avgjør om det er inngått bindende avtale med Storebygg, og eventuelt hvilket innhold avtalen har. (Avtalen med Lillebygg skal ikke behandles).

Subsidiært anførte Storebygg at det ikke var adgang for Hans til å inngå i forhandlinger med Lillebygg, siden det i det minste var inngått en intensjonsavtale mellom Storebygg og Hans, og at han av denne grunn også var avskåret fra å la Lillebygg få innsyn i intensjonsavtalen.

Drøft og avgjør om Storebyggs anførsler kan føre frem.

Oppgave 10

Peder Ås hadde vært på skitur i Jotunheimen i begynnelsen av mai. På grunn av dette hadde han latt være å skifte vinterdekk på bilen. For å unngå problemer i eventuelle trafikkontroller, fant han det tryggest å få skiftet til sommerdekk så fort som mulig etter at han var hjemme i Oslo. Allerede kvelden han kom hjem, ringte han derfor til bensinstasjonen i nærheten og spurte om de kunne skifte dekk på bilen hans neste morgen.

Stasjonseier Bjarne Lie svarte i telefonen at de kunne gjøre det, og det aksepterte Peder. De ble samtidig enige om at Peder skulle hente bilen etter dekkskiftet kl. 14.00 om ettermiddagen. Peder kjørte til bensinstasjonen kl. 07.00 neste morgen og satte bilen fra seg utenfor verkstedet. Der var det opphengt et skilt hvor det stod:

”I tillegg til avgift for servicearbeid må betales parkeringsgebyr på kr 20 pr. time. Biler parkeres på eget ansvar”.

Lie hadde satt opp dette skiltet fordi så mange bileiere brukte plassen på stasjonen som parkeringsplass for å unngå å betale parkeringsavgift på den kommunale parkeringsplassen like ved. Peder la ikke merke til skiltet. Han hadde dårlig tid og hadde løpt på jobb med én gang etter at han hadde levert nøklene på bensinstasjonen.

Da Peder hentet bilen, ble han avkrevd 500 kroner, hvorav 120 kroner for parkeringen. Dette syntes Peder var for drøyt. Han ville ikke betale for parkeringen. Under enhver omstendighet mente han at det ikke var riktig å betale for parkering for den tiden hjulene ble skiftet.

Ta stilling til konflikten.

Da Peder skulle åpne bildøren, falt det en isklump fra taket som traff ham i hodet. Deretter landet den på panseret. Peder ble sykmeldt i to uker og krevet erstatning for utgifter til legebehandling og for reparasjon av panseret. Lie nektet å betale under henvisning til ansvarsfraskrivelsen.

Er Peder bundet av ansvarsfraskrivelsen?

Oppgave 11

Ida Ås var på handletur i det lokale kjøpesenteret. Hun fant en rekke ting som hun ville ha med seg hjem. Hun kom over en bikini, som hun til sin store overraskelse så at var priset så lavt som til kr 99,-. Hun hadde hørt av en venninne at nettopp dette merket var ”in”. Hun la bikinien med en tilfreds mine ned i handlekurven. På vei mot kassen ble hun stoppet av sikkerhetsvakt Nils Holm, som oppdaget bikinien. Holm spurte hva hun skulle med den, og Ida svarte at hun skulle kjøpe den, da den var ”et funn” til kr 99,-, noe hun understreket ved å vise frem den påklistrede klistrelappen. Holm repliserte med én gang at dette var en feil; at prisen egentlig var kr 999,-, men at man under

prisingen hadde trykket en gang for lite på 9-tallet på automaten som stod for prisingen. Han mente derfor at kjøpesenteret ikke var bundet til å selge til kr. 99,-. Ida svarte at de utstilte varene måtte oppfattes som et tilbud etter avtaleloven, og at hun ved å plassere varene i vognen hadde akseptert tilbudet. Det var derfor for sent å angre seg nå, hevdet hun.

Ta stilling til om det er inngått avtale til prisen kr. 99,-.

Oppgave 12

Jusstudent Peder Ås har avtalt å se siste James Bond-film på kino sammen med åtte kamerater kommende fredag. Peder logger seg på kinoens side for kjøp av kinobilletter over Internett, www.kinobillett.no. På denne siden navigerer han seg frem til James Bond-filmen, og han klikker på en lenke hvor det står "kjøp" ved siden av filmtittelen. Da får han opp et skjema på skjermen sin, hvor han bes om å krysse av dato og klokkeslett han vil se filmen, velge antall billetter og krysse av hvor i salen han og kameratene vil sitte. Peder må også fylle inn sitt kredittkortnummer. Etter å ha fylt inn alt dette, klikker Peder på en knapp for "bekreft". Da sender hans datamaskin en melding om kjøpet til kinoselskapets datamaskin, og kjøpet blir registrert i kinoselskapets database. Kinoselskapets datamaskin sender deretter automatisk en epost til Peder med bekreftelse av kjøpet. Samme dag får Peder vite at det er Hoppeslepp kommende fredag, og dit vil selvsagt alle kameratene dra. Han ringer til kinoselskapet og krever kjøpet kansellert. "Jeg har rett til dette", sier Peder, "for mitt kjøp av kinobilletter har ikke kommet til kunnskap hos noen i kinoselskapet før jeg tilbakekaller det. Dessuten har jeg angret som forbruker." Har han rett?

Oppgave 13

Den kjente TV-predikanten Hans Skravlerud reiste høsten 2001 en tur til USA for å besøke slektninger. Da han kom hjem, hadde han med seg en mengde gode fotografier fra turen, og han fant på å gjøre seg en inntekt av å reise rundt i bygdene og vise frem fotografiene i lysbilder ledsaget av hans muntlige forklaringer. Dette viste seg å slå godt an. Han hadde leid Smalvik samfunnshus til lørdag 10. november 2001. Én uke i forveien sendte han inn en annonse om foredraget til "Smalvik tidende", som utkom hver onsdag og lørdag morgen. Han bad annonsen innrykket i avisens første nummer og regning tilsendt for dette. Da han lørdag til den fastsatte tid møtte opp i lokalet, var det imidlertid ikke kommet noen tilhørere. Han fikk fatt på et eksemplar av avisen for onsdag, og det viste seg da at annonsen inneholdt en feil. Der stod lørdag 17. istedenfor lørdag 10. november.

Skravlerud krevde erstatning av Smalvik tidende. Prinsipalt krevde han kr 5.000 som han regnet med ville dekke både hans utlegg og tapte fortjeneste. Subsidiært krevde han kr 3.100 til dekning av reise- og hotellutgifter og leien av lokalet, som han hadde måttet betale. Avisen nektet ethvert ansvar, men gjorde ingen innvending mot størrelsen av de beløp som Skravlerud krevde. Den innrømmet at dens setter og korrekturleser hadde gjort en feil, men hevdet å ha fraskrevet seg ansvar. Med jevne mellomrom stod det nemlig i dens spalter – slik som vanlig i aviser – en notis om at avisens ansvar for trykkfeil etc. innskrenket seg til annonsens kostende. Tilsvarende ansvarsfraskrivelse kunne finnes på avisens nettside. Dessuten hevdet den at Skravlerud ikke hadde reklamert. Hadde han skaffet seg onsdagsnummeret til kontroll, ville han fått inn en korrigeret annonse på lørdag (foredragsdagen). Hans Skravlerud hevdet at en slik ansvarsfraskrivelse ikke var gyldig, og at den iallfall ikke kunne gjøres gjeldende mot ham, idet han ikke hadde kjent til den. Om reklamasjonsspørsmålet fremholdt

Skravlerud at avisen ikke hadde sendt ham noe eksemplar av vedkommende nummer eller eksemplar av annonsen.

Oppgave 14

Advokat Peder Ås inngikk avtale om kjøp av en del programmer til advokatkontorets IT - system. Ifølge reklamen ga programmene «svar på alt mellom himmel og jord som advokater trengte å vite i sin hverdag». Programmene kom som en pakke med CD-plater. Platene var pakket og forseglet med "krympeplast". Peder la merke til at for å åpne pakken, måtte han bryte en rød forsegling, der det sto med store bokstaver: "By opening this package, you agree to and accept all terms presented for acceptance during installation". Peder behersket engelsk godt, men han var så ivrig etter å komme i gang at han ikke tenkte videre over dette.

Det viste seg at Peder ikke kunne bruke programmet fullt ut, da det ikke kunne håndtere regnskaper til mer enn 40 klienter. Peder hadde på dette tidspunktet 68 klienter. Begrensningen på 40 klienter var nevnt i de vedlagte vilkårene, og det ble nevnt at han kunne få tilsendt et oppdatert regnskapsprogram for advokater som kunne håndtere 120 klienter – mot å betale det dobbelte av prisen for programmet han hadde kjøpt. Peder avviste dette og krevde tilsendt et nytt program som kunne håndtere hans klientmasse. Har han rett til det?

Et annet program som Peder trengte, kunne lastes direkte ned fra Internett fra hjemmesidene til selskapet Computing Norge AS, et datterselskap til det amerikanske Computing Inc. Da Peder skulle gjøre dette, kom det opp et bilde på skjermen der det sto at han måtte klikke "accept" for lisensvilkårene for programmet før det kunne lastes ned. Vilråene kunne han lese dersom han "klikket" på en spesielt angitt markør som også var kommet fram på skjermen. Ettersom lisensavtalen var opplyst å være tolv sider lang og avfattet på engelsk, klikket Ås direkte på "accept"-markøren uten å lese vilråene.

Programmet viste seg å være fullt av feil og medførte at Peder mistet verdifulle data om saker og klienter. Peder krevde pengene erstattet og klaget Computing Norge inn for forlikrådet. Computing Norge hevdet imidlertid at saken måtte avvises fordi alle tvister vedrørende programvaren etter lisensavtalen skulle gå for domstolene i California. Skal saken avvises?

Oppgave 15

Legemiddelfirmaet Sunnhet AS hadde lenge hatt planer om å bygge et nytt hovedkontor ved Skedsmokorset utenfor Oslo. I januar 1999 ble det derfor iverksatt byggestart på prosjektet. Tomten ble gravet opp og forberedt til bygging av grunnmur. I slutten av februar 1999 kontaktet Sunnhet AS byggelederfirmaet Bjarne Bygg AS og ba dem inngi et tilbud på byggelederytelse i forbindelse med oppføringen av hovedkontoret. Tilbudsgrunnlag ble oversendt. Da arbeidet på tomten allerede var igangsatt, og den eksisterende leieavtalen til Sunnhet AS snart løp ut, var det viktig for Sunnhet AS å få byggelederfunksjonen på plass så hurtig som mulig.

Bjarne Bygg AS tente på prosjektet og oversendte et tilbud 25. februar 1999. Bjarne Bygg AS tilbød å gjennomføre oppdraget for kr 6.750.000,-. Det ble i tillegg foreslått at kontraktsforholdet mellom partene skulle reguleres av NS 8403. Dette var den vanlige kontraktsstandard for slike oppdrag.

Partene avholdt etter dette et møte den 1. mars 1999, hvor tilbudet ble gjennomgått. Det var i første rekke prisen som ble diskutert. Anvendelsen av NS 8403 ble ikke berørt. Et revidert tilbud som oppsummerte de endringer og presiseringer som var avtalt i møtet, ble oversendt fra Bjarne Bygg AS

dagen etter – 2. mars 1999. Partene var blitt enige om et vederlag stort kr 4.900.000,- for byggelederytelsen. For bistand nå i prosjekteringsfasen, før selve byggingen og byggeledelsen kunne starte, ble man enige om at Bjarne Bygg AS ha godtgjørelse i henhold til gitte timesatser.

Siden Sunnhet AS hadde hendene fulle med å holde fremdrift i arbeidet som allerede var i gang på tomta, foreslo Sunnhet AS å utsette et "kontraktsmøte". Sunnhet AS sendte i stedet en skriftlig melding til Bjarne Bygg AS den 7. mars 1999, hvor det under overskriften "Intensjonsavtale" het:

"For å unngå eventuelle misforståelser, bekreftes herved vår intensjon om å gjennomføre prosjektet for vårt nye hovedkontor ved Skedsmokorset sammen med Deres firma. Vi vil i nær fremtid komme tilbake for å avtale kontraktsmøte med Dem og ber om at arbeidene igangsettes som om avtale er inngått."

Samme dag hadde Sunnhet AS revidert sitt offentlige dokument "Deltakere i prosjektet" og Bjarne Bygg AS ble omtalt som "byggeleder".

Bjarne Bygg AS satte i gang med prosjekteringsarbeidet, men det var ennå ikke klart for å sette i gang byggelederarbeidet. 1. april 1999 tok Sunnhet AS kontakt med Bjarne Bygg AS og fortalte at selskapets konsernledelse i Danmark hadde satt foten ned for prosjektet. Sunnhet AS skulle ikke lenger drive byggeprosjektet, men avhende hele prosjektet til en tredje part. Sunnhet AS ba imidlertid Bjarne Bygg AS om å "holde trykket oppe" frem til "annen beskjed ble gitt fra Sunnhet AS". Det ble videre opplyst at prosjektet ville bli forsøkt avhendet slik at Bjarne Bygg AS kunne fortsette som byggeleder.

Det viste seg i ettertid at Sunnhet AS allerede da det ble tatt kontakt med Bjarne Bygg AS første gang, var klar over at det var noe usikkert om Sunnhet AS ville fullføre prosjektet.

Bjarne Bygg AS hevdet at det var inngått en bindende avtale om byggeledelse og at Sunnhet AS var erstatningspliktig siden oppdraget ble terminert. Sunnhet AS hevdet imidlertid at det bare var inngått bindende avtale om timebetaling for prosjekteringsytelser. Noen bindende avtale var ikke inngått for byggelederytelser. Erstatningskravet måtte derfor avvises.

Foreligger en bindende avtale om byggelederytelser? Er det grunnlag for å kreve erstatning for den negative kontraktinteresse?

Avtaletolkning. Forholdet mellom spørsmålet om avtale er inngått og avtaletolkningsspørsmålet

Oppgave 16

TV-produsenten Space i Oslo hadde utviklet en helt ny type TV, såkalt Multi Vision (MV). Space ville gjerne få innpass på markedet i Trondheim og innledet høsten 2000 forhandlinger med kjøpesenteret Maxi. Da man hos Maxi var usikre på hvor mange MVTV'er man ville klare å selge, ble følgende avtale inngått:

”Space påtar seg å levere til Maxi det antall MVTV'er kjøpesenteret trenger for året 2001. Levering hver måned etter nærmere avtale. Maxi betaler kr. 5.000 pr. TV etterskuddsvis annenhver måned, første gang 1. mars 2001.”

MVTV viste seg å bli relativt populær i Trondheim, og i juni 2001 bestemte Maxi seg for å drive engrossalg av TV'en til byer og tettsteder nord for Trondheim. En rekke avtaler ble inngått med TV-forretninger i Nord-Norge, og Maxi bestilte deretter fra Space 500 MVTV'er for levering juli måned. Maxi hadde til da bestilt ca. 40 TV'er pr. måned.

Space hadde ikke kapasitet til å levere så mange MVTV'er og hevdet at selskapet ikke hadde plikt til å levere mer enn det Maxi kunne selge i detalj fra sitt eget kjøpesenter. Maxi viste til kontraktens ordlyd og hevdet at Space var forpliktet til å levere de bestilte TV'ene.

Løs konflikten.

Oppgave 17

Studér dommen i Rt. 1995 s. 543 (Selsbakkhøgda borettslag).

- 1) Hva var tolkningsspørsmålet i saken?
- 2) Hvilken betydning ble tidligere kontraktspraksis partene imellom, etterfølgende forhold og avtalens form tillagt?
- 3) Hvorfor ble ikke avtalen utfylt med deklarasjonsrett?
- 4) Hvilke bindinger diskuterer retten om foreligger mellom partene?
- 5) Hva uttaler retten om betydning av intensjonsavtaler?
- 6) Gjelder dommen avtaleinngåelse, tolkning eller kanskje begge deler? Tips:
Avtaleinngåelse: Det er klart nok inngått avtale for prøveblokken, men er det overhodet inngått avtale for de 18 øvrige? (Synspunktet er at det kreves to avtaler).
Tolkningspunktet: Det er bare inngått én avtale. Er det naturlig å tolke den slik at den omfatter prøveblokken og de 18 blokkene?
- 7) I hvilken grad gir dommen retningslinjer for fremtidige avtalerettslige tvister?

Oppgave 18

Studér dommen inntatt i Rt. 1987 s. 1022 (Min Stil)

- 1) Redegjør for tolkningsspørsmålet i saken.

2) Hvilke tolkningsalternativer foreligger?

3) Hvilket tolkningsalternativ ble ansett som det relevante, og hvorfor (hva la retten vekt på ved tolkningen, og hva ble tillagt avgjørende vekt?)

4) I hvilken grad gir dommen retningslinjer for løsningen av fremtidige saker?

Oppgave 19

Rt. 1991 s. 220 (Solliia Borettslag) og Rt. 1994 s. 581 (Scanvest)

1) Hva var tolkningsspørsmålet i Rt. 1991 s. 220?

2) Hvilken bestemmelse i avtalen bygget Solliia Borettslag sine anførsler på? Støtter en isolert tolkning av denne bestemmelsen Sollias syn?

3) Hvilke andre tolkningsdata la Høyesterett vekt på?

4) Sammenlign dommen med Rt. 1994 s. 581 (Scanvest). Kan du peke på viktige forskjeller mellom de to avtalesituasjonene? Hvorfor kunne ikke Høyesterett la betraktninger om avtalens formål bli avgjørende i dommen fra 1994?

5) Hvilke retningslinjer gir dommen for løsningen av fremtidige saker?

Oppgave 20

HR-2016-1447-A (Norsk Gjennvinning)

1) Hva var tolkningsspørsmålet i denne saken?

2) Hva ble resultatet?

3) Hvilke tolkningsmomenter/tolkningsdata, som sjelden forekommer ved "vanlig avtaletolkning", legger Høyesterett vekt på i dommen? Hvilke tolkningsmomenter/tolkningsdata vil sjeldnere gi bidrag til tolkningen ved tolkning av standardvilkår enn ved "vanlig" avtaletolkning? Hvilke tolkningsmomenter/tolkningsdata vil som regel ha betydning for begge typer tolkning?

4) Får noen tolkningsprinsipper eller tolkningsregler større betydning ved tolkning av standardvilkår enn ved "vanlig" avtaletolkning?

Oppgave 21

Advokat Marte Kirkerud ble oppringt av en ukjent person som åpnet samtalen med å spørre om hun drev med avtalerett. Da hun svarte ja, opplyste han at hun var invitert som deltaker i et nasjonalt nettverk for avtalerettsjurister. Personen nevnte tre kjente kollegaer fra store advokatfirmaer og fra universitetet som skulle lede nettverket, og som spesielt hadde framhevet Marte som en ønsket deltaker. Marte ble glad og tenkte med seg at endelig hadde folk lagt merke til at hun egentlig var nokså dyktig i avtalerett. Dette ville hun gjerne høre mer om, sa hun, og personen i den andre enden fortalte at nettverket skulle møtes flere ganger i året for å drøfte

avtalerettslige spørsmål. Nettverket skulle være et samlingssted og et faglig ressurscenter. Det endte med at Marte sa: «Dette er gode greier. Jeg er med!» Personen i telefonen takket og sa han skulle sende et e-brev med flere opplysninger.

En times tid senere kom det et e-brev med noen vedlegg, og disse vedleggene viste igjen til en nettside. Det viste seg at nettverket for avtalerett var ett av mange tilsvarende tiltak på flere fagområder. Nettverkene ble organisert av et internasjonalt foretak som hadde inntektene sine fra kursvirksomhet i tillegg til fra disse nettverkene, og som hadde samarbeidet med de tre nevnte personene. På en av nettsidene fant Marte de nærmere vilkårene for å være medlem: Det kostet 20 000 kroner per år, og medlemskapet gjaldt for tre år om gangen. Marte skjønnte at hun her var kunde mer enn ressursperson, og hun sendte straks et svar på e-brevet der hun sa fra om at dette ikke var av interesse for henne.

Etter et par uker kom det faktura fra foretaket på 60 000 kroner, som var medlemspenger for tre år. Marte lette gjennom vedleggene i det tidligere e-brevet, fant et telefonnummer der og ringte og sa fra om at hun ikke hadde akseptert noe medlemskap. Svaret fra foretaket var at hun hadde akseptert tilbudet i den første telefonsamtalen.

Marte mente at en slik telefonsamtale ikke var tilstrekkelig til å binde henne. Hun hadde ikke visst om at det kostet noe å være med, og dermed var et eventuelt tilbud om medlemskap for ufullstendig til å være grunnlag for en avtale. Og det svaret hun gav, var for uformelt til å telle som en aksept; det var bare en vanlig talemåte. I alle fall kunne hun ikke regne med at det skulle koste så mye. Dessuten mente hun at det var helt uventet at et medlemskap skulle gjelde for hele tre år. Om man kunne se svaret hennes som en aksept, så måtte det i alle tilfeller være avgjørende at hun etter en time eller to hadde sendt et svar om at hun ikke ville være med, og dermed var eventuelt en aksept av tilbudet om medlemskap kalt tilbake i tide, mente hun.

Foretaket mente at Marte måtte regne med at slikt kostet; de kunne ikke drive med gratisvirksomhet. Når Marte aksepterte uten å spørre mer, hadde hun dermed godtatt medlemskap på de vilkårene foretaket opererte med. Foretaket mente det ikke var noe påfallende med vilkårene, og at det ikke var annet enn hun måtte vente. Tilbakekallingen hun viste til, kom aldri fram til foretaket. E-brevet var sendt automatisk, og nederst i brevet stod det at svar til avsenderadressen ikke ville komme fram. Nå, så lang tid etter, var det i alle fall for sent å trekke seg.

Marte måtte gå med på at hun hadde oversett dette med svaradressen, og en automatisk feilmelding hadde havnet i mappen for uønsket post, uten at hun hadde lagt merke til det.

Spørsmål:

1 Har Marte bundet seg til å bli medlem i nettverket?

2 Dersom Marte er bundet til å bli medlem i nettverket, har hun en plikt til å betale medlemspenger på 60 000 kroner?

Kjøpsrett: Oversikt

Oppgave 22

Hvilke av avtalene i oppgave 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 14 og 15 gjelder "kjøp" i kjøpslovens forstand?
Gjelder noen av avtalene forbrukerkjøp?

Nærmere om selgerens og kjøperens plikter. Risikoens overgang

Oppgave 23

Kjøpmann Erik Tastad og gårdbruker Bråten avtalte at Bråten 1. september samme år skulle levere et parti poteter til kr 75 pr. sekk. Den 2. september ringer Tastad til Bråten og spør hvor det er blitt av potetene. Han får til svar at de står klar til av henting på Bråtens gård. Tastad forlanger da at Bråten straks sender ham potetene til hans lager i Valvik og bekoster frakten. Bråten avslår dette.

- 1) Løs tvisten.
- 2) Hvordan ville løsningen vært dersom forbrukerkjøpsloven fikk anvendelse?

Oppgave 24

Advokat Peder Ås, deleier i et firma som har filial både på Røa i Oslo og på Ski, var i mai 2006 i Sandvika for å handle. På vei ut av dagligvareforretningen ble han oppmerksom på at Elvarehuset AS reklamerte med særdeles gunstige tilbud på TV-apparater og videomaskiner. For å avskjære enhver diskusjon med sin kone under det foranstående fotball-VM kjøpte Peder like godt et TV-apparat til å ha på kontoret på Ski, og ett til å ha på kontoret i Oslo.

Selv om Elvarehuset vanligvis ikke kjørte ut varer utenfor Bærum, ble det avtalt at de skulle ta kontakt med et budbilfirma som skulle besørge transporten. På veien ble budbilen påkjørt av en beruset bilist, og varene ble totalskadd.

- 1) Er varene levert?
- 2) Er varene levert forutsatt at forbrukerkjøpsloven gjelder?

Oppgave 25

Grosserer Holm som driver kaffeimport, kjøper en varebil fra Bilfabrikken AS. Bilen blir levert til Holm med én gang, men det blir ikke avtalt noe om når kjøpesummen skal betales.

- 1) Må Holm betale før han blir krevet?
- 2) Må Holm betale før han blir krevet forutsatt at forbrukerkjøpsloven gjelder?

Oppgave 26

Ole Hagen inngikk avtale med snekker Nilsen om kjøp av et eldre bord han skulle ha til sofagruppen på kontoret sitt. Bordet som var temmelig slitt og ustelt, skulle restaureres av snekkeren. Han var meget godt kvalifisert for denne typen arbeid. I farten ble det verken gjort avtale om prisen for bordet eller for restau reringsarbeidet. Etter levering presenterte snekkeren en regning på 6000 kroner, hvorav 2100 utgjorde vederlag for syv arbeidstimer. Hagen gjorde nå gjeldende at han ikke var forpliktet til å betale mer enn 700 for dette arbeidet.

- 1) Hvilke regler gjelder for snekkerens vederlagsberegning?
- 2) Hvilke regler gjelder for beregning av vederlag etter forbrukerkjøpsloven?

Oppgave 27

Hagen avtaler med snekker Nilsen at denne skal tilvirke en bokhylle etter Hagens spesifikasjoner. Hagen angir hyllens mål, men ber om å få komme tilbake til valg av treslag. På tross av flere purringer mottar Nilsen ingen nærmere spesifisering av ønsket treslag.

- 1) Har Hagen plikt til å gi de nødvendige spesifikasjoner?
- 2) Hva er konsekvensen av at dette unnlates?

Oppgave 28

1) Grosserer Erik Tastad har bestilt 50 sekker poteter hos gårdbruker Hans Bråten til levering 1. september 2007. Bråten skal besørge forsendelse av partiet.

Den 5. september ringer Tastad Bråten og spør hvor det blir av potetene. Bråten svarer at de vil bli sendt så snart han har mottatt betaling, da han har hørt at det skal stå dårlig til med Tastads betalingsevne. Tastad protesterer, men det ender med at han tilbyr å sende betaling for halve partiet hvis Bråten vil sende ham dette. Bråten avviser imidlertid også dette, og sier at han ikke vil sende noe av partiet før han har mottatt full betaling. Har Bråten rett til å holde partiet tilbake på denne måten?

2) Hvordan ville løsningen vært dersom forbrukerkjøpsloven gjaldt?

3) Tastad og Bråten kom til enighet om betalingsspørsmålet etter at Tastad hadde konferert med sin rettslærekyndige salgssjef. Potetene ble sendt med M/S "Elida", som imidlertid forliste slik at potetlasten gikk tapt. Rederiet hadde fraskrevet seg alt ansvar i f raktbrevet, og forsendelsen var ikke forsikret. Må Tastad betale kjøpesummen?

4) Hvordan reguleres dette i forbrukerkjøpsloven?

Oppgave 29

Avgjør hvem som har risikoen for varen når den ødelegges i tilfellene nedenunder. Løs oppgavene etter både kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven.

1) Peder selger en hest til Lars for avhenting i tiden 15. mai til 1. juli. Mens Peder bruker hesten i våronnarbeidet den 18. mai, brekker den ved et uhell foten og må avlives.

2) Tobias selger 500 kg kaffe til Peder for avhenting den 20. august mot kontant betaling. Peder kommer den 20. august for å hente varene, men da han ikke har penger til betaling av hele partiet, nekter Tobias å veie opp og utlevere kaffen. Dagen etter springer et vannrør på lageret hos Tobias og hele Tobias' beholdning av kaffe blir ødelagt.

3) S selger til K 10 sekker hvetemel for avhenting 1. august. S setter av 10 sekker for K og merker disse med Ks navn. Den 6. august blir disse sekkene ødelagt ved brann.

Oppgave 30

Vold hadde kjøpt en varebil av bilforhandler Holm. Det skulle monteres noe ekstrautstyr på bilen, så den skulle først leveres en uke senere. Avtalen var at Vold to dager før levering skulle få prøvekjøre den for å kontrollere at alt var i orden. Selgeren var med under prøveturen. Volds 18 år gamle sønn Lars, som nettopp har fått sertifikat, får også prøve bilen. Lars kolliderer, og bilen blir totalskadd.

Vold vil ikke betale for bilen, men Holm krever kjøpesummen fullt ut.

Løs tvisten.

Oppgave 31

B kjøpte et parti varer av A. Partiet ble levert vesentlig forsinket. B tok likevel partiet inn på lageret sitt, men erklærte snart etter at han ville heve kjøpet. Før selgeren avhentet varene, brant lageret ned.

- 1) Har kjøperen sin hevningsrett i behold?
- 2) Hvordan er løsningen dersom forbrukerkjøpsloven gjelder?

Oppgave 32

Avgjør hvem som har risikoen:

a) Hilmar Ås bestilte sommeren 2007 en mindre bilferge til levering 15. juli, og kjøpesummen ble i henhold til avtalen gjort opp suksessivt i takt med byggingen. Fergen skulle leveres ved Ås' forretningskontor i Lillevik, hvoretter Ås selv skulle besørge transporten til fergeleiet på Nordvestlandet.

Da verftseier Lars Holm ankom Lillevik med fergen i midten av juli, viste det seg at Ås og alle hans ansatte hadde reist på sommerferie. Ved en rask undersøkelse viste det seg at det heller ikke var forsvarlig å etterlate fergen i Lillevik, ettersom stedet manglet en egnet havn. Holm så derfor ingen annen utvei enn å returnere til verftet.

På tilbakeveien ble fergen rent i senk av en miljøaktivist. Holm og hans mannskap berget livet, men fergen sank i dypet. Den ble aldri funnet igjen.

Vel tilbake fra ferie reklamerte Ås og krevde levert en ny ferge. Han mente at kjøpsloven § 13 annet ledd ikke kunne anvendes på forholdet, ettersom den manglende overtagelsen var en kreditormorasituasjon og ikke et kontraktsbrudd.

b) Ås og Holm ble enige om at Holm likevel skulle bygge en ny ferge, og at den påfølgende konflikten om det skulle be regnes nytt vederlag for denne, best egnet seg til å bli løst i rettssalen. Den nye fergen ble bygget og levert som avtalt. Under en serviceoverhaling kom imidlertid Holm i skade for å antenne en dieseltank som sto på dekk, og deler av baugen ble blåst vekk. Holm sa seg lei for dette, men siden han intet var å bebreide, måtte hendelsen være Ås' risiko.

c) Holm hadde etter hvert blitt en formuende mann, og han dyrket sin lidenskap for fart og spenning gjennom et glødende engasjement i offshoreracing. På en treningstur ved Ås' fergeleie kolliderte Lars med fergen i stor fart. Holm berget med nød og neppe livet, men fergen fikk betydelige skader. Ås, som mente at nok fikk være nok, krevde kjøpet hevet.

Forsinkelse og forsinkelsesvirkninger

Oppgave 33

Steinar Solem eide et lite gårdsbruk i Vestfold hvor han drev med korn og gris. I de senere år hadde kornavlingene vært så gode at Solem mente han burde investere i en ekstra skurtresker. Strengt tatt var det ikke bruk for flere skurtreskere verken på gården eller i distriktet, men Solem hadde i lengre tid ergret seg over at maskinparken hos naboen lå flere hakk over hans egen. Solem inngikk derfor avtale med Maskinparken AS om kjøp av en avansert tysk skurtresker til levering 1. august 2007.

I midten av juli viste det seg at Maskinparken ville få leveringsproblemer. En lokal arbeidskonflikt med et følgende fall i produksjonen hos leverandøren i Tyskland hadde medført at det ikke var skurtreskere å oppdrive der. Treskeren kunne derimot bestilles fra Sverige, men da mot et pristillegg som ville spise opp hele Maskinparkens fortjenestemargin og påføre dem et betydelig tap. Butikksjef Ås i Maskinparken besluttet derfor å meddele Solem at avtalen ikke lot seg oppfylle.

Solem fastholdt kjøpet og krevet oppfyllelse. Subsidiært krevet han erstatning.

- 1) Har Solem rett på naturaloppfyllelse?
- 2) Utgjør leveringsvanskene en relevant hindring etter kjl. § 27?
- 3) Hvilke tapsposter kan Solem eventuelt kreve erstattet?

Oppgave 34

a) Peder og Marte Ås som holder på å innrede lokale for å åpne restaurant, henvender seg til firmaet "Bobra" for å bestille kjøkkeninnredning. De velger et kjøkken som må bestilles fra Tyskland, og det er usikkert når det kan komme. Bobra mener det vil komme innen en rimelig tid. "Bobra" og Ås inngår derfor en avtale om at levering skal skje én måned senere, dog slik at Ås ikke skal kunne heve selv om kjøkkenet blir forsinket. Etter fire måneder er kjøkkenet ennå ikke kommet. Peder og Marte er nå leie av å vente på kjøkkenet, og hun hever kjøpet. "Bobra" viser til avtalen og hevder at Ås ikke kan heve. Peder og Marte mener at de ikke er bundet av avtalen. Hva mener du?

b) Hvordan skal tvisten løses hvis det i avtalen ikke var fastsatt noen eksakt leveringstid, men bare avtalt at levering skulle skje når kjøkkenet kom fra Tyskland?

c) Hvordan hadde tvisten blitt løst om kjøpet hadde vært en forbrukerkjøp?

Oppgave 35

Peder Ås drev en mindre fabrikk for skipsutstyr i Oslo. I mars 2007 solgte han en elektrisk styremaskin til et skipsverft i Uddevalla, som skulle brukes til en båt som var under bygging. Prisen var kr 250.000. I avtalen var det uttrykkelig sagt at Ås påtok seg erstatningsansvar for levering innen 1. juli 2007, og at han var klar over at en forsinkelse kunne påføre verftet et betydelig tap ved at båten ikke ble levert i tide.

Ås trengte 30 releer i spesialutførelse for maskinen. Han henvendte seg straks til Lars Holm i Trondheim som var enleverandør av slike releer og forklarte over telefonen hva han skulle bruke

releene til og hvorfor det var så viktig å få dem i tide. De ble enige om prisen, som ble satt til kr 50.000, og at releene skulle leveres "fritt" i Oslo senest 1. juni.

Holm leverte personlig kassen med releene inn på jernbanestasjonen i Trondheim den 28. mai og fylte ut en vanlig blankett for ekspressgods. Den 2. juni ringte Ås til Holm og sa at releene ikke var kommet frem, og forbeholdt seg ethvert krav hvis han skulle komme i vanskeligheter overfor verftet.

Releene ble etterlyst på jernbanen, men kom først til rette 14 dager senere. Det viste seg at ekspeditøren hadde glemt å få kassen med nattoget, og at han i stedet hadde sendt den blant vanlig fraktgods med et tog som gikk noen timer senere, og som skulle være i Oslo om ettermiddagen den 29. mai. Ved ankomsten til Oslo var imidlertid kassen, som bare veide 20 kg, forsvunnet inn blant større kolli i vognen. Når den ikke ble funnet før, var det fordi man lette etter den blant ekspressgods.

Forsinkelsen førte til at Ås gikk glipp av leveransen til Uddevalla og ble ansvarlig for verftets tap ved at båten ikke ble ferdig i tide. Hans samlede tap ble på kr 500.000, og dette tap krevde han erstattet av Holm. Han nektet også å betale noe for releene. Holm bestred ansvaret og krevde releene betalt.

- 1) Kan Holm holdes ansvarlig etter kontrollansvaret i kjl. § 27?
- 2) Hvilke tapsposter kan eventuelt kreves dekket?
- 3) Er Holm ansvarlig etter kjl. § 27 femte ledd?

Oppgave 36

Bilselger Bråten hadde inngått avtale med Tastad om salg av en varebil som skulle brukes i Tastads virksomhet. Levering skulle skje 1. februar det påfølgende år. På grunn av en brann kom Bråten i akutt pengeknipe og klarte ikke å betale skyldig restskatt. Skattemyndighetene tok utlegg i bilen, og den 20. januar ble den solgt på tvangsauksjon. Da Tastad ble klar over at han ikke fikk noen bil, hevet han og krevet erstatning.

- 1) Har Tastad krav på erstatning?
- 2) Har det noen betydning om Bråten på avtaletidspunktet visste at bilen skulle selges på tvangsauksjon?

Mangelsbedømmelsen

Oppgave 37

Peder Ås dro til bilforhandler Hans Tastad for å kjøpe seg en bruktbil. Han så på tre biler av ulikt merke. Ås var opptatt av sikkerhet, og da han besiktiget de to første bilene spurte han om de hadde airbag på passasjersiden, noe de begge hadde. Den tredje bilen Peder så på var noe nyere, og Peder tenkte ikke på å spørre om også den bilen hadde airbag på passasjersiden. Selgeren nevnte heller ikke noe om dette. Peder endte opp med å kjøpe den tredje bilen. I salgskontrakten sto det at bilen ble solgt i den stand den var ved besiktigelsen, og at kjøper hadde undersøkt bilen før avtaleinngåelse. Først tre måneder etter kjøpet oppdaget Peder at bilen ikke hadde airbag på passasjersiden, og han gjorde gjeldende at det forelå en mangel. Selger mente at det ikke forelå en mangel. Han hadde ikke gitt noen uriktig opplysning. Den aktuelle bilen hadde ikke airbag på denne årsmodellen, og Tastad tenkte ikke på å nevne dette ved besiktigelsen.

1. Foreligger det en mangel?
2. Er det reklamert i tide?

Oppgave 38

Peder Ås hadde arvet en 6 år gammel bil etter sin avdøde mor som han ønsket å selge. Han satte inn en annonse på finn.no der det blant annet fremgikk at bilen var i god stand. Marte Kirkerud ønsket å kjøpe bilen, og hun fikk prøvekjøre den i en halvtimes tid. Peder opplyste at bilen var arvet og at han ikke hadde nærmere kjennskap til den. To dager etter overtakelsen oppdaget Marte at CD-spilleren i bilen ikke virket, og hun krevde kostnadene til en ny spiller erstattet. Peder bestred kravet, og gjorde gjeldende at han ikke visste om dette.

En uke senere gikk motoren tom for olje. Det viste seg at varsellampen for lavt oljenivå ikke virket. Marte hadde ikke sjekket oljenivået manuelt, og motoren ble totalskadd. Hun gjorde gjeldende at Peder hadde ansvaret for dette, idet bilen var blitt solgt med uforsvarlig lavt oljenivå. Foreligger det en mangel?

Oppgave 39

Peder Ås hadde en eldre kontorstol stående ved en pult i sin stue. Det var tale om en enkel og relativt billig kontorstol, som var kjøpt i en vanlig møbelforretning. Den 23. januar 2014 sviktet heve/senkemekanismen på stolen av ukjent grunn. Stolen hadde bare vært i vanlig bruk. Peder husket ikke når stolen var kjøpt, men etter mye leting fant han kvitteringen som viste at den var kjøpt 10. februar 2009. Peder reklamerte overfor butikken 25. januar 2014. Foreligger det en mangel, og har i så fall Peder reklamert i tide?

Oppgave 40

Peder Ås hadde pådratt seg en nakkeslengskade etter en bilulykke, og ønsket å kjøpe en ekstra myk madrass til sin seng. Han gikk inn på internettsiden til en produsent av madrasser. En av madrassene ble der særlig anbefalt til personer med nakkeslengskade, og Peder kjøpte en slik madrass i

nærmeste møbelforretning. Da Peder nevnte at han hadde kjøpt en slik madrass for sin lege, fikk han beskjed om at nyere forskning hadde vist at denne madrassen tvert i mot kunne være uheldig for personer med nakkeslengskade. Peder reklamerte da overfor butikken, og krevde å få kjøpe en annen madrass i stedet. Butikken bestred at det forelå en mangel. De var kjent med de nye forskningsresultatene, men Peder hadde ikke nevnt noe om at han hadde en nakkeslengskade. Foreligger det en mangel?

Oppgave 41

Peder Ås kjøpte en rekke varer i den lokale dagligvareforretningen. I kassen ba han om to poser. Da han fylte posene, forstod han at han nok hadde trengt en pose til, men det stod en ny kunde i kassen og han greide akkurat å få alle varene ned i posene. På vei til bilen revnet en av posene. Ett syltetøyglass og tolv egg knuste, og i tillegg gikk en melkekartong lekk slik at brødet ble bløtt. Peder krevde å få nye varer, og gjorde gjeldende at skadene skyldtes at posen var mangelfull. Butikken bestred dette og gjorde gjeldende at skaden oppstod etter risikoens overgang, og at det uansett var Peder som hadde fylt uforsvarlig mye i posen. Har Peder krav på nye varer?

Oppgave 42

Peder Sand var gårdbruker på Nes. For å spe på inntekten drev han ved siden av et middels stort grustak, og han hadde lenge vært på utkikk etter en større traktor som kunne erstatte den gamle etter hans oldefar. Han var lei traktorens dårlige løfteevne og ville nå finne en traktor som kunne brukes både på gården og i grustaket. Traktoren måtte derfor være i stand til å løfte den tunge sanden fra grustaket og opp på lastebiler.

Peder tok kontakt med Lars Holm som drev en mindre bedrift innen salg av landbruksutstyr. Peder gjorde rede for sine behov og nevnte kort at den gamle traktoren var blitt for liten. Lars viste frem en brosjyre med alle tekniske data om en traktor av typen Hym as 100.000 XTi, som han mente kunne passe. Brosjyren anga traktorens maksimale løftekraft, samt volum på en snøskuffe som etter ønske kunne følge med.

Peder sa at han fikk tenke på saken, og tok brosjyren med hjem. Han falt imidlertid raskt for de glørete bildene i brosjyren, og allerede neste dag meddelte han Lars at han gjerne ville kjøpe traktoren i brosjyren. Partene inngikk 2. mai 2014 avtale om kjøp av en "Hym as 100.000 XTi med tilhørende snøskuffe og varmeapparat." Traktoren ble levert påfølgende dag på Peders gård.

Det viste seg raskt at traktoren ikke hadde løfteevne til å ta de tunge løftene i grustaket. Den manglende kapasiteten skyldtes at skuffen, når den satt på denne traktormodellen, var beregnet på snø og ikke grus. Dersom man skulle løfte grus, måtte man enten bruke en traktor med kraftigere løftemekanisme eller en mindre skuffe. Ved nærmere ettersyn viste det seg også at de tekniske spesifikasjonene i brosjyren ikke var riktige. Løfteevnen var blant annet angitt i forhold til en kraftigere løftemekanisme enn den som var montert på den avbildede traktoren.

Peder tok den 4. mai s.å. kontakt med Lars og hevdet at han etter avtalen hadde krav på en traktor som klarte å løfte grus. Lars svarte med å henvise til avtalen hvor det stod at Peder skulle ha en "snøskuffe" og ikke en grusskuffe, og at det derfor ikke forelå noen kjøpsrettslig mangel.

Drøft og avgjør om det foreligger en mangel.

Oppgave 43

Peder skulle starte et lite bilverksted og måtte i den anledning blant annet kjøpe et sveiseapparat. Lars var grossist og var raskt på pletten med å tilby ham et "røverkjøp" som han selv kalte det. Peder skulle få et etiopisk sveiseapparat av typen ASAB 13 for kr 3.000. Peder fikk prøve apparatet og ble også forelagt en brosjyre. Han bestemte seg raskt for at denne modellen sikkert var god som noen, og inngikk avtale om kjøp den 12. april 2008.

To dager før levering, som var satt til den 20. april s.å. kom Peder over en artikkel i fagbladet "Mekaniker n" hvor det ble opplyst at det var vedtatt nye sikkerhetsforskrifter for sveiseapparater allerede for et par måneder siden. Peders apparat tilfredstilte ikke disse forskriftene. Han tok deretter kontakt med Lars, som i likhet med den overveiende del av bransjen ikke kjente til forskriftene.

- 1) Drøft og avgjør hvorvidt det foreligger en mangel.
- 2) Hvordan er dette regulert i forbrukerkjøpsloven?

Mangelsvirkninger

Oppgave 44

Peder Ås gikk innom en dagligvareforretning for å kjøpe seg en rask lunsj. Han kjøpte to bananer og en avis, og satte seg i nærmeste park. Det viste seg raskt at den første bananen hadde flere "brune flekker". Dette irriterte Peder, og han gikk tilbake til forretningen for å klage. På vei tilbake forsto han at han ikke ville rekke å spise lunsj likevel, og han krevde derfor å få hele kjøpesummen tilbake. Butikkeieren mente at bananen ikke var av dårligere kvalitet enn det som er vanlig, og at Peder uansett bare hadde krav på en ny banan. Kjøpet av avisen måtte anses som et selvstendig kjøp, og ikke under noen omstendighet kunne kjøpet heves i sin helhet.

- 1) Foreligger det en mangel ved bananen?
- 2) Kan han heve kjøpet for både bananen og avisen, eventuelt bare bananen?

Oppgave 45

Peder Ås, som i den senere tide hadde vært plaget med tørre øyne, gikk en dag inn på et apotek for å kjøpe øyedråper. Han forklarte problemet for apotekteknikeren som tok ham med bort til selvbetjeningshyllen. Hun ga der uttrykk for at de fleste valgte å kjøpe engangspipetter, og han kjøpte en eske med 20 engangspipetter til 75 kroner. Han syntes imidlertid at prisen var høy, og etter at han hadde betalt gikk han tilbake til hyllen. Der fant en flaske med tilsvarende øyedråper som inneholdt 200 doser og kostet 35 kroner. Han spurte da hvorfor han ikke var blitt informert om denne muligheten, og fikk til svar at de fleste foretrakk engangspipetter fordi de hadde lengre holdbarhet og at Peder selv burde ha gjort seg kjent med utvalget før han kjøpte. Peder ga da uttrykk for at han ville ha valgt å kjøpe flasken om han hadde visst om den, og at det var en mangel ved kjøpet at han ikke hadde blitt informert om denne muligheten.

Foreligger det en mangel som kan gi Peder rett til å heve kjøpet? Kan Peder ha rett til å gå fra kjøpet på annet grunnlag?

Oppgave 46

Peder Ås pleide å handle i en dagligvareforretning som ga garanti på frukt og grønnsaker. Garantien innebar at kundene fikk pengene tilbake dersom de var misfornøyde med varen de hadde kjøpt, uten krav om noen nærmere begrunnelse. I forbindelse med sin sønns konfirmasjon bestilte Peder 4 kg mango. Butikken hadde normalt ikke mango, så den foretok en egen bestilling hos sin vanlige fruktleverandør. Det viste seg imidlertid at flere i familien var allergiske for mango, og Peder avbestilte kjøpet dagen før konfirmasjonen. Butikken bestred ikke at Peder hadde adgang til å avbestille, men krevde erstatning for det tap den fikk som følge av avbestillingen. Peder mente at det ikke kunne være grunnlag for erstatning når han uansett kunne kreve å få returnere frukten i henhold til garantien. Videre gjorde Peder gjeldende at butikken uansett ville få solgt mangoen til samme pris. Butikksjefen bestred ikke at de ville klare å selge mangoen, men mente at den samlede omsetningen av frukt uansett ville bli tilsvarende redusert. Har butikken krav på erstatning?

Oppgave 47

Etter uttallige oppfordringer fra barn og barnebarn hadde 72 år gamle Marte Kirkerud gått til innkjøp av en mobiltelefon for en krone. Hennes sønn hadde lært henne å bruke telefonen, og han hadde også lagt inn alle nødvendige telefonnumre, grupper osv. Etter ca. tre års bruk sluttet den å virke av ukjent grunn. Marte oppsøkte butikken der telefonen var kjøpt, og ba om å få feilen rettet. Det var denne telefonen hun kjente, og hun ønsket heller ikke å bry sønnen med å legge inn telefonnumrene på nytt. Hun syntes også det var "for galt" om en så ny telefon skulle kastes. Butikken aksepterte at det forelå en mangel, men mente at bare arbeidet med å finne frem til hva som kunne være feil, fort ville koste mer enn prisen for en ny tilsvarende telefon. Kan Marte kreve å få telefonen reparert?

Oppgave 48

I juli 2012 holdt AS Herreekviperings billigsalg på dresser. "Førsteklasses dresser til 75 % av verdien" het det i annonsen. Stud. jur. Peder Ås, som nettopp hadde fått vite at han hadde fått en seks ukers traineejobb i advokatfirmaet Lex Superior, gikk innom forretningen 23. juli og prøvde en dress til bruk i jobben til kr 7.500. Tidligere pris var oppgitt til kr 10.000. Peder gjorde spesielt oppmerksom på at han ikke hadde forstand på dresser, og at han derfor stolte på ekspeditørens ord om dressens kvalitet. Ekspeditøren forsikret ham om at dressens egentlige verdi var kr 10.000, og at han nå kunne gjøre et meget godt kjøp. Grunnen til prisreduksjonen var at firmaet behøvde lagerplass til nye modeller som var bestilt.

Etter en stunds betenking lot Peder seg friste til å kjøpe dressen. Kjøpesummen ble betalt kontant. Da han kom hjem, plasserte han dressen innerst i skapet. Allerede første dagen på jobb i desember ble han av en kollega gjort oppmerksom på at det var en feil ved dressen. Stoffet på undersiden av ermene var lysere enn resten.

Peder ble forarget og gikk dagen etter til en venn i konfeksjonsbransjen som bekreftet at dressen ikke var førsteklasses, og at dens verdi i høyden kunne være kr 7.500. Peder skrev da straks til AS Herreekviperings og krevde prisavslag på grunn av mangelen. To dager senere fikk han svar fra firmaets disponent. Han er kjente at dressen neppe var mer verdt enn kr 7.500. Men siden Peder ikke hadde betalt mer enn dressens egentlige verdi, hadde han ikke krav på prisavslag.

Forøvrig protesterte firmaet mot reklamasjonen som for sent fremsatt, og fastholdt at Peder ikke kunne gjøre misligholdsbeføyelser gjeldende. I denne anledning hevdet firmaet at det var tale om feil som var helt synlige, og Peder kunne ikke forlange at han skulle dra fordel av sin egen mangel på varekunnskap.

Drøft og avgjør:

- 1) Må Peder først forsøke å kreve retting?
- 2) Har Peder krav på prisavslag?
- 3) Har Peder reklamert for sent?

Oppgave 49

En varebil ble solgt på tilbud for kr 55.000 til tross for at listeprisen var kr 60.000. Etter leveringen viste det seg at den led av en mindre mangel, som ifølge sakkyndige satte ned verdien til kr 57.000.

- 1) Kan kjøperen kreve prisavslag? Hvor stort blir i så fall prisavslaget?
- 2) Kan kjøperen kreve erstatning? Hvor stor blir erstatningen i så fall?
- 3) Kan kjøperen kreve både prisavslag og erstatning?

Oppgave 50

Kari Ås kjøpte høsten 2013 en bil av firma Ole Vold AS. Kontrakten ble skrevet den 15. september, men bilen ble ikke levert før den 15. oktober, da Kari kom hjem fra tre ukers ferie i syden. Bilen var en demonstrasjonsbil som ved salget var gått 10.000 km, men selgeren opplyste at Kari ville få samme rettigheter som om bilen var ny.

Det viste seg kort tid etter levering at bilen hadde mangler som ledet til mange og lange verkstedopphold. Ole Vold AS reparerte imidlertid manglene etter hvert, selv om det tok tid. Det eneste han ikke klarte å få has på, var en lekkasje ved høyre bakdør, som førte til at baksetet på den siden ble fuktig når det regnet.

Bortsett fra lekkasjen var bilen tilsynelatende i orden høsten 2015. Kari var imidlertid redd for at en bil som hadde voldt henne så mange problemer hittil, ville fortsette med å gjøre det. Hun krevde derfor å heve kjøpet, idet hun mente at denne risikoen og lekkasjen hver for seg var tilstrekkelig til at kjøpet kunne heves, og i alle fall måtte hun kunne heve hvis disse to momenter ble sett i sammenheng.

Ole Vold mente at Kari ikke hadde rett til å heve kjøpet. Den lille lekkasjen var ikke mer enn man måtte regne med når man kjøpte en demonstrasjonsbil, og de feil som for øvrig var oppstått, var nå reparert.

I alle fall var hevingskravet han mottok den 10. oktober 2015 for sent frem satt. Bilen hadde vært klar til levering hos ham den 25. september 2013, og dette måtte være utgangspunktet for den absolutte reklamasjonsfrist.

Den 1. november 2007 brant Karis garasje med bilen inni opp. Kari mente at dette var henne uvedkommende, da hun allerede hadde hevet kjøpet. Verken Ole Vold AS eller Kari hadde noen forsikring som kunne dekke skaden på bilen.

Oppgave 51

Lillevik Cellulosefabrikk hadde hatt stadig større problemer med å skaffe råstoff til sin produksjon. De bestemte seg derfor for å inngå avtaler om levering av tømmer med flere av distriktets skogbrukere. Lillevik Cellulose inngikk blant annet en avtale med skogbruker Ole Vold om at han i hvert av de tre kommende år skulle levere hele sin produksjon på 1000 kubikkmeter tømmer til dem. I det første året av avtaleperioden var vinteren usedvanlig lang og hard, og arbeidet i skogen stoppet i perioder helt opp som følge av de vanskelige forholdene. Dette førte til at Ole Vold ikke maktet å levere mer enn ca. 700 kubikkmeter. Manglende råstofftilgang fra Ole Vold og andre leverandører medførte dels at fabrikken måtte redusere produksjonen, dels at de måtte kjøpe tømmer fra andre til en langt høyere pris enn den som var avtalt med Ole Vold.

Fabrikken krevde erstatning for det tap de led som følge av at Ole Vold ikke hadde levert det avtalte kvantum. Ole Vold bestred dette kravet. Han kunne ikke lastes for den harde vinteren, og han hadde dessuten holdt fabrikken løpende orientert om problemene i skogsdriften.

- 1) Reguleres forholdet av mangels- eller forsinkelsesreglene?
- 2) Foreligger det kontraktsbrudd fra Ole Vold?
- 3) Kan Vold holdes ansvarlig etter kjl. § 27 første ledd eller § 40 første ledd?
- 4) Hvilke tapsposter kan eventuelt kreves erstattet?

Oppgave 52

Peder Ås eide en fabrikk hvor han fremstilte stålbjelker. Ved avtale av 12. november 2006 solgte han en del bjelker av standard type til Ole Moe, som skulle anvende dem til et nytt kontor- og lagerbygg. Bjelkene kom i tilsynelatende god stand og ble montert på plass. Den følgende vinter kom det usedvanlig mye snø. Taket tålte ikke presset slik at det falt ned. Ved den tekniske undersøkelsen som ble foretatt, viste det seg at et par av bjelkene hadde støpefeil der bruddet hadde skjedd. Ved sammenstyrningen av taket ble dette for det vesentlige ødelagt, slik at hele taket måtte bygges om.

Det ble dessuten voldt skade på varer som Moe hadde lagret i loftsetasjen, slik at han ble hindret fra i rett tid å oppfylle en leveransekontrakt som gjaldt levering av appelsiner. Denne kunden hevet kjøpet på grunn av forsinkelse og krevet erstatning hos Moe. Moe innrømmet at kunden hadde krav på erstatning, og de ble enige om et beløp som Moe betalte.

Moe krevet på sin side erstatning hos Ås for skaden på bjelkene og taket, for skaden på varene og for tapet ved at den nevnte kontrakten var blitt hevet, herunder det erstatningsbeløp som Moe hadde betalt. Han innrømmet at det ikke var noe å legge Ås eller hans bedrift til last, men da det ikke var tatt forbehold, måtte Ås etter hans mening likevel være ansvarlig.

Ås avviste ethvert krav. Feilen skyldtes et utilregnelig uhell av den art som kan inntreffe i enhver fabrikk, og han hadde ikke gitt noen garanti. Subsidiært mente han at han bare pliktet å erstatte verdien av selve bjelkene, ikke skaden på taket forøvrig, og heller ikke de beskadigete varer eller tapet ved at Moes salg til kunden gikk over styr. I hvert fall kunne han ikke plikte å erstatte det beløp Moe hadde betalt til sin kunde.

Drøft og ta stilling til de rettsspørsmål denne tvisten reiser.

Oppgave 53

Støtfangerfabrikken Smell AS hadde kjøpt en maskin til et nytt produksjonsanlegg av Hans Tastad AS til 2.000.000 kroner. Tastad hadde avgitt en "fem års garanti" hvor det het: "Vi forplikter oss til å foreta nødvendig reparasjon av alle feil som oppstår i garantitiden." Ved avtaleinngåelsen produserte Smell AS 200 støtfangere om dagen.

Fire og et halvt år etter levering brøt Tastads maskin sammen. Produksjonen var da økt til 400 støtfangere om dagen, og maskinen hadde ikke tålt belastningen. Det ble klart at den ikke kunne repareres, men måtte byttes helt ut. Smell AS krevde ny maskin. Tastad svarte at Smell måtte betale full pris for en slik, 2.500.000 kroner.

- 1) Har Tastad rett til å kreve full pris for en ny maskin?
- 2) Kan Smell AS kreve erstatning for produksjonstap i den tiden selskapet står uten produksjonsanlegg?

Oppgave 54

Møbelsnekker Lars Holm hadde fått Hans Tastad til å lage noen møbelskinn for seg høsten 2007. Holm hadde ønsket å være den første til å produsere "miljøvennlige" skinnmøbler, da han mente å kunne utnytte en økende miljøbevissthet i markedsføringsøyemed. Han hadde derfor spurt Tastad om ikke hudene kunne farges og produseres med mer miljøvennlige produkter. Tastad pekte på at dette ikke hadde vært gjort før, og at man derfor manglet erfaring, men mente likevel at det nok ville la seg gjøre. Holm ba Tastad lage noen prøver så raskt som mulig. Etter et par uker kom Tastad med prøvene. Han fremhevet særlig de klare, rene fargene og hudens smidighet og mykhet. Holm var meget fornøyd med prøvene og bestilte derfor et mindre parti for å teste markedets reaksjon.

Våren 2008 hadde Holm en del sofaer klare, og han solgte ca. 50 stykker i løpet av et halvt år. Da begynte det å komme klager på at skinnen raskt begynte å sprekke hvis sofaen ble plassert i rom med mye sollys. Holm benektet først at noe var galt med sofaene, men da det ble en del skrivelser i lokalavisen, fant han det best å betale kundene erstatning for om trekking, til sammen 1.000.000 kroner. Dette beløpet krevde han erstattet av Tastad, i tillegg til tapt goodwill, også 1.000.000 kroner.

Tastad bestred ikke at Holm hadde hatt slike tap, men mente at det ikke kunne være hans ansvar. Han hevdet at det var snakk om en egenskap som Holm måtte være den nærmeste til å bære risikoen for, og under enhver omstendighet måtte dette gjelde når Holm hadde godtatt hudprøvene. Når det gjaldt goodwilltapet, hevdet han dessuten at det kunne vært unngått hvis Holm hadde håndtert reklamasjonen fra kundene på en smidigere måte. Han kunne for øvrig heller ikke se at et slikt tap kunne være hans ansvar.

- 1) Foreligger det en kjøpsrettslig mangel?
- 2) Forutsatt mangel – er Hans Tastad ansvarlig etter kontrollansvarsregelen?
- 3) Hvilke poster kan Lars Holm i så fall kreve erstattet?

Virkninger av brudd på kjøperens betalings- og medvirkningsplikt

Oppgave 55

Peder Ås skal levere noen maskiner til en fabrikk i Arendal, "Arendal FinMek". Maskinene skal leveres i februar. Da ventes også de nye lokalene til fabrikk å stå ferdig. Kjøpesummen skal betales et halvt år senere. I slutten av januar meddeler FinMek at fabrikklokalene ikke vil bli ferdig før i april. De vil derfor ikke som avtalt komme å hente maskinene i februar.

- 1) Har Peder Ås rett til å heve kjøpet?
- 2) Hva kan Peder Ås foreta seg hvis han ikke kan eller ikke ønsker å heve kjøpet?

Oppgave 56

Ås & Søn AS bestilte i februar 2015 en lystyacht av Lillevik Verftsindustrier AS, som var en av verdens ledende prod usenter av slike fartøyer. Ås & Søn AS ville hovedsakelig benytte yachten til utleie.

Yachten skulle bygges over en periode på halvannet år, og kontraktssummen var på drøye femti millioner kroner. Av denne summen gjaldt den vesentlige del de materialer og kostbare enkeltkomponenter som skulle brukes under byggingen.

Under byggearbeidet viste det seg at Ås og hans sønner ikke kunne enes om båtens utførelse i detaljene, og det ble følgelig umulig å gi verftet de spesifikasjoner det skulle ha etter kontrakten. Lillevik verftsindustrier besluttet derfor etter beste skjønn å legge seg på moderate kostnadmessige løsninger på de aktuelle punktene.

Som følge av de økonomiske nedgangstider besluttet Peder Ås d.e. sommeren 2015 at konsernet ikke hadde finansielle muskler til et slikt kostbart representasjonsprosjekt. Yachten ble deretter avbestilt.

Lillevik Verftsindustrier bestred at kjøpet kunne avbestilles. Verftet hadde på det aktuelle tidspunkt bare to andre yachter i bestilling, og de var allerede i store problemer mht. sysselsettingen.

Peder Ås d.e. hevdet nå at han hadde hevningsrett, ettersom byggingen allerede var et par måneder forsinket, og at det derfor ikke kunne forventes å få ferdig skipet i tide. Sammenholdt med den etter hans mening egenmektige opptreden i forbindelse med de "forsinkede" spesifikasjonene var dette etter hans mening et klart og vesentlig kontraktsbrudd.

Løs konflikten.

Oppgave 57

a) Peder Ås, som driver en maskinbedrift i Groruddalen, har solgt maskiner til Sverige for SEK 5.000.000. Maskinene skulle leveres i august 2002, og betaling skulle skje 15. september samme år. Men den svenske kjøper, A/B Liljefors, betalte først den 1. november etter flere purringer.

Den svenske krone ble devaluert i begynnelsen av oktober, og Peder Ås krevet kurstapet erstattet. Videre krevet Ås erstatning for utgifter i forbindelse med purringer på kjøpesummen, samt rentetapet i forbindelse med den forsinkete betaling.

Kan Peder Ås kreve slik erstatning?

b) Forutsett at kjøpet blir hevet fra selgerens side fordi kjøperen erklærer at han ikke vil ha maskinene og heller ikke vil betale for dem, fordi hans fabrikk brant ned 2. august: Peder Ås gjør flere forsøk på å få solgt maskinene, som var spesialbygget for A/B Liljefors. Han får i oktober solgt dem for kr 2.000.000. Peder Ås krever erstatning for den kjøpesum han gikk glipp av, for utgifter i forbindelse med det nye salget, for lagerutgifter av maskinene fra august og til de ble solgt i oktober, og for kurstapet fram til erstatningen blir betalt. Videre krever han erstatning for tap han led ved ikke å få kjøpesummen til avtalt tid. Han gikk dermed glipp at et gunstig kjøp på rimelig stål fra England.

A/B Liljefors ville ikke betale erstatning fordi det på grunn av brannen forelå force majeure. Dessuten kunne de ikke under noen omstendighet være forpliktet til å erstatte hele det tap Peder Ås krevde erstattet.

Ta stilling til konflikten.

Oppgave 58

Handelsgartner Peder Ås i Lillevik mottok høsten 2014 en del brosjyrer og annet informasjonsmateriale fra blomsterhandler Lars Holm i Oslo. Blant materialet var en fransk brosjyre for en ny, dyrprød rosesort, "Caroline", som var utviklet i Frankrike. Ås ville gjerne kunne tilby den nye sorten, og bestilte 300 planter fra Holm. Plantene ble levert i april 2015, så snart Holm hadde mottatt dem fra den franske produsenten, og Ås betalte kontant ved levering med til sammen kr 12.000. Ås anbefalte den nye rosesort en energisk til sine kunder. Halve partiet – 150 planter – ble solgt ut i løpet av våren for kr 75 pr. plante.

Allerede i juni 2015 begynte Ås å få klager på rosene, som hadde visnet og dødd hos alle som hadde kjøpt og plantet dem. Ås, som gjerne ville ha godt ord på seg hos kundene, syntes dette var svært kjedelig. Han stoppet salget av rosen og betalte kjøpesummen tilbake til alle kjøperne. Han leverte også noen av de gjenværende plantene til Norges Landbrukshøgskole for nærmere undersøkelse. I august 2015 fikk han beskjed derfra om at sorten var totalt uegnet for de klimatiske forhold i Norge og ikke kunne dyrkes her.

Så snart Ås fikk vite dette, skrev han til Holm og hevet kjøpet. Han krevde også erstatning for tapt fortjeneste med i alt kr 10.500. Kravet gjaldt både for de rosene han hadde tilbakebetalt kjøpesummen for, og for de rosene han hadde trukket tilbake fra salg. Holm avviste kravet. Han hadde selv lest den franske brosjyren for "Caroline". Der hadde det ikke stått noe om at sorten ikke var egnet for norsk klima. Han hadde heller ikke hørt noe om dette fra sin franske leverandør. Holm gjorde gjeldende at det ikke var noen mangel ved plantene. Dessuten hadde Ås reklamert for sent. Hevning måtte i ethvert fall være avskåret for de plantene Ås hadde solgt. Holm hevdet videre at vilkårene for å kreve erstatning for tapt fortjeneste ikke i noe fall var til stede, hverken for de rosene Ås hadde solgt eller for dem han fortsatt hadde på lager.

Subsidiært krevde Holm å få bytte ut roseplantene med et tilsvarende antall av den velkjente og robuste rosesorten "Else", som hadde samme farge som "Caroline", og var velegnet for planting om høsten. Dette motsatte Ås seg. Han var i det hele tatt ikke interessert i flere leveranser fra Holm.

Ta stilling til konflikten.

OPPGAVER PÅ EKSAMENSIVÅ

Oppgave 59

I

Redegjør for reglene om reklamasjon ved mangler etter forbrukerkjøpsloven.

II

Hvilke hensyn ligger bak reglene om reklamasjonsplikt for forbrukerkjøperen?

III

Lars Holm hadde lenge hatt behov for en tilhenger til bilen sin. Tilhengeren skulle blant annet brukes til frakt av bygningsartikler mv. til hytta. En dag ble Lars Holm oppmerksom på at bilforhandler Peder Ås, som holdt til i nabolaget, også solgte brukte tilhengere. Han tok en tur innom butikken til Peder Ås og ble vist rundt. Lars Holm fattet raskt interesse for en fem år gammel tilhenger. Han syntes tilhengeren så fin ut og etter en del forhandlinger med Peder Ås ble man enige om prisen og satte opp en kjøpsavtale.

Dagen etter – onsdag den 1. september 2014 – kom Lars Holm med bilen sin og hentet tilhengeren. På veien hjem syntes Lars Holm at tilhengeren dro mot høyre, men han slo seg til ro med at det sikkert bare var han som var uvant å kjøre med en tilhenger.

Den første tiden hadde ikke Lars Holm behov for å bruke tilhengeren. I begynnelsen av oktober måtte han imidlertid frakte en del materialer opp til hytta. Denne gangen, da tilhengeren var fullastet, var draget mot høyre ennå tydeligere. Han forsto da at noe var galt med tilhengeren. I slutten av måneden fikk han derfor undersøkt tilhengeren på et verksted. Gjennomgangen på verkstedet viste at akslingen på tilhengeren var noe skjev. Årsaken til denne skjevheten var imidlertid vanskelig å fastslå. Lars Holm ble informert av verkstedet mandag 8. november 2014.

Dette var en hektisk periode for Lars Holm. Han var i ferd med å slutføre en større ombygging av hytta, og på jobben var det mye å gjøre. Flere ganger tenkte han på å ta opp forholdet med Peder Ås, men hver gang ble saken utsatt. Så kom julen med alle de gjøremål som høytiden brakte med seg. Rett etter nyttårsaften ble han dessuten liggende syk med influensa i en ukes tid. Først fredag den 14. januar 2015, da ting hadde roet seg, gikk han innom Peder Ås og fortalte om verkstedrapporten. Peder Ås benektet imidlertid at det forelå noen mangel. Lars Holm hadde kjøpt en brukt tilhenger, anførte Peder Ås, og da måtte han være forberedt på at det kunne oppstå feil og slitasjeskader. Dessuten hadde Lars Holm reklamert alt for sent, hele 4 1/2 måned etter kjøpet.

Dette gjorde Lars Holm rasende og samme kveld skrev han brev til Peder Ås hvor han hevet avtalen.

Drøft og avgjør følgende spørsmål som denne oppgaven reiser:

Spørsmål 1 Foreligger det en mangel ved tilhengeren?

Spørsmål 2 Dersom det foreligger en mangel, har Lars Holm reklamert i tide?

Spørsmål 3 Dersom det er reklamert i tide om mangelen, kan Lars Holm heve kjøpet av tilhengeren?

Spørsmål 4 Tenk deg at akslingen på tilhengeren var blitt skjev på grunn av følgende hendelse: Noe tid før salget til Lars Holm hentet Peder Ås tilhengeren hos sin leverandør. På veien til butikken kjørte Peder Ås langs en strekning med veiarbeid, og tilhengeren kom ned i en dyp dump i veibanen. Det ble

et meget ublidt møte med dumpen siden Peder Ås holdt en ganske høy hastighet. Tilhengeren ble slengt opp i været og deiset hardt ned igjen i veien. Peder Ås pustet lettet ut da han gjenvant kontrollen over bilen, og han kjørte videre. Vil det beskrevne hendelsesforløpet ha noen betydning for

a) mangelspørsmålet?

b) reklamasjonsspørsmålet?

c) hevingspørsmålet?

Oppgave 60

Lars Holm driver en betydelig grossistvirksomhet av møbler og lignende utstyr fra sin låve i Lillevik. På en møbelmesse i Storvik i januar 2008 kom han i kontakt med Peder Ås, innehaveren av Storvik Trevere, hvis virksomhet består av produksjon av mindre tremøbler som stumtjenere, vegghengere, blomsterbord o.l. Holm fattet interesse for Peders stumtjenere, og 15. januar inngikk partene avtale om at Holm skulle kjøpe 3000 stumtjenere av Peder. Levering skulle finne sted 1. mars samme år. Partene var enige om at stumtjenene skulle sendes med bil fra Storvik til Lillevik, som lå ca. 25 mil unna. Peder hadde selv to trailere, og han påtok seg å levere stumtjenene i Lillevik innen 1. mars.

Stumtjenene ble levert med Peders to trailere i slutten av februar. De kom pakket i kartonger som hver inneholdt en stumtjener bestående av fem deler som måtte settes sammen før de kunne benyttes til sitt formål. Da Holm mottok forsendelsen, foretok han enkelte stikkprøver for å forsikre seg om at stumtjenene var i orden. Ettersom det var meningen å videreselge stumtjenene i kartongene både til detaljister og videre til forbrukere, nøyde Holm seg med å åpne og undersøke fem tilfeldig utvalgte kartonger. Undersøkelsene avdekket ingen mangler.

Med leveransen fulgte Peders faktura på kr 200.000 som forfalt til betaling 1. mai s.å. På fakturaens bakside var Storvik Trevares alminnelige salgsbetingelser påtrykt. Holm leste igjennom disse, og i pkt. 5 het det:

«Selgerens ansvar som følge av feil eller mangler er begrenset til skade på den leverte vare, og omfatter således ikke annen direkte eller indirekte skade, uansett på hvilken måte skaden er oppstått.»

Holm stusset litt over ansvarsbegrensningen, idet Peder ikke hadde nevnt denne tidligere. Han anså det imidlertid lite sannsynlig at mangler ville oppstå, og han bestemte seg derfor for ikke å fremsette noen innvendinger overfor Peder.

Stumtjenene viste seg snart å bli en salgssuksess, og allerede i slutten av mars hadde Holm videresolgt samtlige kartonger til detaljforretninger. I begynnelsen av april begynte han imidlertid å få klager fra sine kunder, og i løpet av de to påfølgende uker mottok han en rekke stumtjenere i retur. Det hadde vist seg at en del av stumtjenene var skjeve og sterkt misfargede og at de derfor ikke lot seg selge. Den 15. april hadde Holm mottatt ca. en fjerdedel av den totale leveranse i retur, og problemet fortonet seg da så vidt omfattende at han kontaktet Peder og forlangte kjøpet hevet for så vidt gjaldt denne delen av leveransen. Subsidiert krevde han prisavslag. I tillegg krevde han erstatning for tapt fortjeneste som han anslo til kr 20.000.

Peder Ås svarte at stumtjenene ikke kunne anses mangelfulle; misfargingen og skjevhetene skyldtes at noen av kartongene hadde vært utsatt for fuktighet under transporten fra Storvik, og dette var

ham fullstendig uvedkommende. Dessuten, hevdet Peder, var retten til å gjøre mangelsbeføyelser gjeldende forspilt som følge av Holms mangelfulle undersøkelser. Det var på det rene at årsaken kunne tilbakeføres til en hendelig begivenhet under transporten, men Holm fastholdt likevel sine krav.

Etter at partene i en fjortendagers periode hadde diskutert mangelsspørsmålet i en rekke til dels heftige telefonsamtaler, fremsatte Peder to nye innsigelser: Retten til å gjøre mangelsbeføyelser gjeldende var under enhver omstendighet forspilt som følge av for sent fremsatt reklamasjon, og selv om det forelå en mangel kunne ikke Holm gjøre erstatningskravet gjeldende. I denne forbindelse ble det bl.a. vist til pkt. 5 i Peders salgsbetingelser. Til dette innvendte Holm at hans reklamasjon var rettidig og at ansvarsfraskrivelsen ikke kom til anvendelse i dette tilfellet. Dessuten kunne ikke Peder Ås komme trekkende med disse innsigelsene nå; de måtte i tilfelle ha vært påberopt da Holm første gang gjorde sine krav gjeldende.

Oppgave 61

Osteprodukter AS driver distribusjon og salg av smøreoster i pakker. Distribusjonen skjer til en lang rekke dagligvareforretninger. I 1990 kom Osteprodukter i kontakt med Pakke Kraft AS, som hadde utviklet utstyr for pakking og håndtering av denne type varer. Utstyret bygde på et samlebåndsprinsipp (pakkelinje). Osteprodukter kjøpte en pakkelinje av Pakke Kraft. I kontrakten garanterte Pakke Kraft en bemanningsbesparelse på 20 %, men begrenset samtidig sitt ansvar til de siste 5 % av kjøpesummen. Bakgrunnen for ansvarsbegrensningen var blant annet at produksjonsresultatene ikke bare er avhengige av at hele anlegget fungerer som forutsatt, men også av at Osteprodukter får det ønskede ut av sin mannskapsstyrke.

Den garanterte bemanningsbesparelsen ble oppnådd, og Osteprodukter var meget fornøyd med leveransen. Pakkelinjen ble bemannet med 26 personer og produserte 600/700 pakker pr. time. Osteprodukter inngikk samtidig en tiårig serviceavtale med Pakke Kraft, noe som førte til at Pakke Kraft holdt seg løpende oppdatert om forholdene hos Osteprodukter.

I november 1995 ble det igjen kontakt mellom partene for å drøfte et mulig nytt pakkeanlegg. I de år som var gått, hadde Pakke Kraft utviklet produktet betydelig, slik at det hadde en større grad av automatikk.

I januar 1996 fremsatte Pakke Kraft ved sin daglige leder, Peder Ås, et tilbud. I brevet het det at "Vi har analysert Osteprodukters pakke-data og kan bekrefte at det skal være mulig å utføre dagens oppgaver mer automatisert, innenfor normal arbeidstid. Den løsning vi har utarbeidet er dokumentert i vedlagte tilbudsdokument, som omfatter tegninger, beskrivelse av leveranseomfang samt prisinformasjon." Blant vedleggene fulgte tegning av et anlegg. I avsnittet om leveranseinformasjon sto det under "Fordeler" blant annet: "Større grad av fleksibilitet", "Større kapasitet" og "Høyere effektivitet". Det sto også at etter den erfaring Pakke Kraft hadde med noenlunde sammenlignbare anlegg, måtte Osteprodukter kunne regne med en ytterligere bemanningsbesparelse, kanskje hele åtte personer.

Under de etterfølgende forhandlingene i april 1996 ga direktøren for Osteprodukter, Lars Holm, uttrykk for tvil om hvorvidt besparelsene ville bli så omfattende som Peder Ås la opp til. Ås var lite begeistret for tanken på at Holm ikke ville gå helhjertet inn for prosjektet, og tilbød derfor Holm å komme et par dager og se et anlegg i Singapore som Pakke Kraft hadde levert. "Ta med din kone en måned til høsten. Det skal ikke koste dere noe", sa Ås.

Holm var i tvil om Oste produkter burde inngå den nye kontrakten fordi det var mange usikkerhetsmomenter i prosjektet. Han fant det imidlertid vanskelig å uttrykke skepsis etter det sjenerøse tilbudet som Ås hadde kommet med til ham. I sin presentasjon til styret i Oste produkter la Holm betydelig vekt på at et nytt anlegg som tilbudt av Pakke Kraft kunne spare store personalkostnader. Holm fremholdt i denne sammenheng at det nye anlegget ikke bare hadde større kapasitet, dvs. teknisk yteevne, men at anlegget også måtte antas å forbedre produktiviteten, dvs. hvor mye en ansatt produserer i gjennomsnitt pr. time. Færre ansatte ville kunne produsere samme antall pakker innenfor samme tidsrom. Man kunne regne med at anlegget ville kunne pakke flere pakker i timen enn det gamle anlegget, men med en lavere bemanning, bare 16 personer. Dette innebar en årlig lønnsbesparelse på omkring 2,5 millioner kr. Selv om det gamle anlegget fortsatt hadde noen års teknisk levetid og et nytt anlegg ville koste ca. 5 millioner kr i anskaffelse, fremholdt Lars Holm at investeringen i et helt nytt anlegg ville gi overskudd allerede første år, stigende frem til det femte året, da anlegget, ifølge Holm, måtte forventes å være utidsmessig. Han valgte ikke å trekke fram noen negative forhold ved tilbudet

Pakke Kraft utarbeidet kontraktsutkast med en pris for leveransen på kr 5 millioner. Utkastet fastsatte bl.a.:

" § 1 AVTALENS GYLDIGHET

Denne avtale fastsetter de betingelser som skal gjelde for leveransen av spesifiserte varer og tjenester fra Pakke Kraft til Oste produkter. Avtalen utgjør den komplette kontrakt mellom partene. Senere endringer og tillegg til avtalen må, for å være gyldige, utformes skriftlig, signeres av begge parter, og inneholde en uttrykkelig referanse til denne avtalen.

....

§ 9 GARANTI

Pakke Kraft garanterer at anlegget så langt det er levert av Pakke Kraft skal funksjonere i henhold til kapasitets-spesifikasjonene i ett år. Pakke Kraft er ansvarlig for utgifter til arbeid og deler for utbedring av eventuelle feil og mangler, men er ikke ansvarlig for på egen regning å reparere feil som følger av feilaktig bruk eller mangelfullt daglig vedlikehold. Pakke Kraft har intet ansvar for eventuelle følgeskader etter mangelfull eller feilaktig funksjonering av anlegget. Oppgitt kapasitet skal oppnås etter fire måneder. Ved inngåelse av denne avtale forlenges automatisk partenes eksisterende serviceavtale."

Kontraktsutkastet inneholdt ikke noe om bemanning eller om økonomisk levetid.

Oste produkter ønsket et komplett anlegg som også satte plast rundt pakken, forseglet den og buntet esken med såkalte strapper. Til dette trengtes to tilleggsmaskiner som Pakke Kraft ikke selv produserte. Oste produkter ønsket å få levert maskinene fra Pakke Kraft, men Pakke Kraft ville ikke forestå leveransen, blant annet av hensyn til serviceforpliktelsen. Pakke Kraft presiserte samtidig at innkjøp av maskinene måtte skje i samråd med dem, siden maskinenes datadel måtte kunne kommunisere (være kompatibel) med datadelene i utstyret fra Pakke Kraft. Oste produkter valgte deretter to maskiner fra Hans Tastad, som gikk god for kompatibiliteten i forhold til det utstyret Pakke Kraft skulle levere. Tegning av utstyret som skulle leveres av Pakke Kraft samt de maskiner som Tastad skulle levere, ble utarbeidet av Pakke Kraft.

Styret i Oste produkter aksepterte i juni 1996 kontraktsutkastet uten endringer. Holm dro en måned til Singapore høsten 1996 sammen med sin kone. Installasjon av pakkeanlegget skjedde i januar 1997. Fra første stund oppsto betydelige driftsproblemer med mange stopp i anlegget. Disse

problemene skyldtes at de maskiner Tastad hadde levert, ikke fungerte godt sammen med de øvrige deler. Etter at Tastad sommeren 1997 hadde skiftet ut datadelen i maskinene, ble det ikke lengre stopp i anlegget. Etter dette tidspunktet produserte anlegget i gjennomsnitt det antall pakker som spesifikasjonene anga, men dette krevde en større bemanning enn ventet, selv om arbeidsstokken gjorde en solid og helhjertet innsats. I oppstartingsfasen trengte Oste produkter i perioder langt flere arbeidere enn før. Bemanningsbehovet ble fra sommeren 1997 omkring 26 personer.

Oste produkter krevde erstatning for det tap de hevdet å være påført. Tastad var gått konkurs, og kravet ble derfor rettet mot Pakke Kraft. Oste produkter hevdet at når det ikke hadde oppnådd den bemanningsbesparelse som var forventet, nemlig en reduksjon av arbeidsstokken fra 26 til 16 personer, var anlegget etter kontrakten og kjøpsloven § 18 mangelfullt. Det forelå ansvarsgrunnlag enten i form av garanti eller etter det kjøpsrettslige kontrollansvaret, hevdet Oste produkter, som erkjente at det ikke var grunnlag for culpaansvar. Ansvaret måtte omfatte det tap Oste produkter ble påført i anleggets økonomiske levetid, som partene var enige om å sette til fem år. Tapet besto av svikten i bemanningsbesparelsen, som utgjorde 13 millioner kr. I tillegg kom 2 millioner kr i tap av omsetning våren 1997 da det var mange stopp i anlegget. Til sammen lød kravet således på 15 millioner kr. Pakke Kraft bestred ikke de tall Oste produkter presenterte, men hevdet at selskapet ikke innestod for at Oste produkter ville oppnå en bemanningsbesparelse. Pakke Kraft sa videre at det ikke heftet for de maskiner Tastad hadde levert. Selskapet hevdet at det heller ikke forelå et garantitilsagn, og det var verken grunnlag for tilsikringsansvar eller kontrollansvar. Tvert om hadde Pakke Kraft begrenset sitt ansvar i kontrakten

Finn frem til og presiser alle rettsspørsmål som må avgjøres for å ta stilling til partenes krav og skriv en betenkning der så vel prinsipale som subsidiære rettsspørsmål drøftes og avgjøres.

Oppgave 62

Kari Holm i Stavanger drev et solarium. Hun ønsket å selge en solseng hun ikke lenger hadde bruk for, og averterte den til salgs. Peder Ås fra Haugesund tilbød kr 30.000 for solsengen. Kari syntes imidlertid det var litt lite. Etter en del forhandlinger frem og tilbake foreslo Kari at Peder skulle betale kr 40.000, mot at hun fikk en venn av seg i Haugesund, elektriker Lars Berg, til å besørge de nødvendige snekker- og elektrikerarbeider hos Peder. Dette skulle ikke koste Peder noe ekstra. Levering skulle skje i midten av juni, med kontant betaling når sengen var montert. Dette forslaget godtok Peder, og det var enighet om at avtale var sluttet på disse vilkårene.

Solsengen veide 50 kg ferdig pakket. Det ble ikke uttrykkelig sagt noe om hvem som skulle bære kostnadene ved transporten av solsengen. Begge parter pleide imidlertid å bruke Transport AS (en varetaxi som gikk i fast rute mellom Stavanger og Haugesund), og forutsatte at transporten skulle skje med den.

Den 20. juni ringte Peder til Lars og lurte på hvor det ble av solsengen. Lars sa at han ikke hadde hørt noe, men at han skulle kontakte Kari. Kari fortalte ham at solsengen nå var demontert og transportklar. Da Lars fortalte dette til Peder, ble de enige om at Lars skulle be Transport AS om å hente solsengen i Stavanger, slik at han kunne montere den hos Peder i løpet av den siste uken av juni. Transport AS påtok seg oppdraget. Firmaet skulle sende regning ved transportens avslutning, men det ble ikke nærmere avtalt hvem den skulle sendes til.

Da solsengen var ferdig montert, betalte Peder kjøpesummen til Kari. Kort tid etter viste det seg at sengen durte når den ble slått på. Duringen var ikke så høy, men den kunne virke irriterende når man

lå på sengen. En dag hadde hele seks kunder klaget, fortalte Peder. Årsaken til duringen var, i følge en ekspertuttalelse alle involverte var enige om å legge til grunn, at solsengen på et eller annet tidspunkt hadde fått et kraftig slag. Kari sa at hun aldri hadde hørt noen during da hun hadde solsengen, men kunne ikke dokumentere dette på noen måte. Solsengen hadde ikke vært skrudd på fra den ble brukt siste gang hos Kari til den ble slått på etter at Lars var ferdig med monteringen.

Peder ønsket først å få solsengen reparert. Dette ville imidlertid koste så mye at det ikke ville være økonomisk forsvarlig. Peder krevde derfor å få heve. Kari hevdet på sin side at han måtte nøye seg med erstatning. Hun mente at om Peder ga 20 % avslag til kundene som brukte denne sengen, ville de bli fornøyde. Så lenge erstatningsbeløpet dekket slike avslag, ville erstatning være fullt tilstrekkelig som alternativ til heving, sa Kari. Peder bestred at han måtte finne seg i en slik ordning, selv om han var enig i at kundene trolig ville være fornøyde hvis de fikk det angitte avslaget. I tillegg til hevingskravet krevde Peder at Kari skulle dekke transportutgiftene, for så vidt de etter kjøpsavtalen skulle dekkes av ham, samt tap på grunn av driftsavbrudd i solariet hans.

1) Peder og Kari var enige om at duringen utgjorde en kjøpsrettslig mangel dersom feilen hadde oppstått før levering. De var imidlertid ikke enige om når levering var skjedd. Skjedde levering i Stavanger eller i Haugesund?

2) Under forutsetning av at Peder kan gjøre feilene ved solsengen gjeldende som mangler, har han da, selv om det ikke er noe å bebreide Kari eller noen hun svarer for, rett til å

a) heve kjøpet,

b) kreve erstatning for transportutgiftene, og

c) kreve erstatning for det driftsavbruddet feilen hadde forårsaket i solariet hans?

3) Under forutsetning av at det kan bevises at feilen på solsengen skyldes uaktsomhet fra Lars' side, kan Peder i så fall kreve erstatning av Kari for

a) transportutgiftene og

b) det driftsavbruddet feilen hadde forårsaket i solariet hans?